

KRAJOWA RADA RADIOFONII I TELEWIZJI

SPRAWOZDANIE

KRAJOWEJ RADY RADIOFONII I TELEWIZJI

**z rocznego okresu działalności wraz z informacją o podstawowych
problemach radiofonii i telewizji**

WARSZAWA, *marzec 1994 r.*

Spis treści

Sprawozdanie

str.

1. Podstawowe informacje o Radzie i jej zadaniach	1
2. Działalność prawotwórcza Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji	7
3. Udział w tworzeniu publicznej Radiofonii i Telewizji	11
4. Proces koncesyjny	20
5. Zespół interwencji i skarg	32
6. Udział w pracach ustawodawczych Parlamentu	35
7. Działalność międzynarodowa Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji	39
8. Budżet Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji w 1993 roku	42

Załączniki:

I.

A Komplet uchwał Krajowej Rady Radiofoni i Telewizji

II.

B Komplet rozporządzeń Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji

C Komplet oświadczeń Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji

D Raport na temat przebiegu kampanii wyborczej w 1993 roku
w p.j.o. "Polskie Radio i Telewizja"

E Ogłoszenie KRR i T z dnia 28 czerwca 1993 r.
(" Rzeczpospolita " nr 148)

F Listy wnioskodawców ogłoszone w " Rzeczpospolitej "

G Informacja o abonamentach radiowych i telewizyjnych

---

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O RADZIE I JEJ ZADANIACH

1.1. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji powstała na mocy ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji, która weszła w życie 1 marca 1993 r.

1 i 2 kwietnia Sejm i Senat RP powołały do składu Rady swoich członków: Sejm - Andrzeja Zarębskiego, Bolesława Sulika, Lecha Dymarskiego, Marka Siwca; Senat - Ryszarda Miazka, Jana Szafrąca. 19 kwietnia Prezydent RP powołał Macieja Iłowieckiego, Ryszarda Bendera i Marka Markiewicza - desygnowanego wcześniej do objęcia funkcji przewodniczącego.

29 kwietnia odbyło się pierwsze inauguracyjne posiedzenie Krajowej Rady, od którego to momentu, zgodnie z art. 69 ust.2 ustawy, Rada rozpoczęła oficjalną działalność, choć faktycznie podjęła ją w pierwszych dniach kwietnia.

29 kwietnia 1993 roku Rada wybrała - zgodnie z zapisem ustawy - wiceprzewodniczącego. Został nim Maciej Iłowiecki (uchwała KRRiT Nr 2 - zał. A).

Mimo przyjęcia ustawy pięć miesięcy wcześniej przez Sejm RP, nie stworzono materialnych podstaw funkcjonowania Rady. Pierwsze środki budżetowe, w tym wynagrodzenia, przyznano w czerwcu 1993 r., Rada w momencie powstania korzystała z użyczonych przez Prezydenta RP pomieszczeń oraz samochodów.

1.2. W skład Rady weszły osoby reprezentujące różne środowiska społeczne i polityczne (KLD, SLD, ZChN, NSZZ "Solidarność", RdR, UD, PSL), co spełniało postulat ustawodawcy - pluralizmu światopoglądowego i społecznego składu konstytucyjnego ciała powołanego do suwerennego rozstrzygnięcia o tzw. "ładzie w eterze". Wszyscy członkowie Rady, zgodnie z art.8 ustawy o radiofonii i telewizji, zawiesili członkostwo w partiach politycznych, a także zadeklarowali brak związku z nadawcami i producentami telewizyjnymi oraz radiowymi.

1.3. Do podstawowych, priorytetowych zadań Rady należało:

1. przygotowanie i rozpoczęcie procesu koncesyjnego, którego celem miało być stworzenie pluralistycznego rynku mediów elektronicznych i likwidacja zjawiska pirackich nadawców radiowych i telewizyjnych, działających bez zezwolenia i poza kontrolą;
2. nadzorowanie przekształceń państwowej telewizji i radia w spółki akcyjne Skarbu Państwa, wskazane w art. 26 ustawy , a mające być formą organizacyjną radiofonii i telewizji publicznej, wykonującej ustawowe zadania opisane w art. 21 ustawy;
3. przygotowanie i wprowadzenie w życie aktów normatywnych zgodnie z delegacją ustawową, regulujących zasady działania nadawców publicznych i prywatnych;
4. sprawowanie, w granicach ustawowych upoważnień, kontroli nadawców publicznych i prywatnych;
5. zorganizowanie aparatu wykonawczego Krajowej Rady - Biura Rady. Zadania KRR i T określa art. 6 ust. 1 i 2 ustawy.

1.4. Rada przyjęła i realizowała , zgodnie z ustawą następujące **priorytety**:

1. **stworzenie niezależnej, wolnej od ingerencji czynników politycznych, telewizji i radiofonii publicznej**, utrzymującej się z opłat obywateli i realizującej ich prawo do informacji, korzystania z oświaty i dorobku nauki, dostępu do dóbr kultury, sztuki i rozrywki;
2. **przeprowadzenie procesu koncesyjnego w oparciu o zasadę legalizmu**, z promocją polskiego kapitału i wykorzystaniem dorobku polskich środowisk twórczych, rodzimego potencjału produkcyjnego: telewizyjnego i filmowego, przyjmując za główne zadanie **utworzenie jednej, silnej, ogólnopolskiej sieci telewizji prywatnej** (możliwości techniczne nie pozwalają dziś na więcej takich sieci) oraz **maksymalne promowanie lokalnych inicjatyw radiowych i telewizyjnych**;
3. **stworzenie norm i kryteriów demokratycznego, pluralistycznego i wolnego przekazu informacji i opinii** w mediach elektronicznych, nadzorowanego przez suwerenny organ konstytucyjny.

1.5. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji przyjęła za zasadę swojej pracy:

1. **kolegialność** pracy i podejmowania decyzji przy założeniu merytorycznego podziału pracy i kompetencji między wszystkich członków Rady;
2. **jawność** pracy, realizowaną przez stałe, publiczne prezentacje problemów rozwiązywanych przez Radę oraz publiczne wysłuchania osób i podmiotów ubiegających się o koncesję;
3. **niezawisłość** postępowania i rozstrzygnięć, podejmowanych w granicach prawa , a niezależnych od pozaprawnych i pozamerytorycznych nacisków;

4. **współdziałanie** z innymi organami Państwa i inspirowanie wspólnych działań, porządkujących sferę radiofonii i telewizji oraz projektujących politykę Państwa na tym polu;
5. kierowanie się zasadami **demokracji i pluralizmu** oraz budowy i ochrony radiofonii i telewizji, otwartej i opartej na samodzielności nadawców;
6. **dbałość o najwyższy, możliwy poziom programów** radiowych i telewizyjnych, które winny realizować cele ustawowe, spełniać oczekiwania społeczne i chronić interes Państwa, a także powstrzymywanie tendencji nadmiernej komercjalizacji radiofonii i telewizji publicznej;
7. **przeciwdziałanie powstawaniu monopoli** na rynku mediów elektronicznych z uwzględnieniem również rynku prasowego (art. 36 ust.2 pkt. 2);
8. dbałość o zachowanie i rozwijanie w programach nadawców radiowych i telewizyjnych **wartości kultury i tradycji narodowej** oraz **dorobku kultury światowej**;
9. podnoszenie poziomu **etyki zawodowej dziennikarzy** oraz **profesjonalizmu nadawców i producentów**.

Zasady te Rada realizowała we wszystkich działaniach normatywnych, kontrolnych i w polityce kadrowej.

1.6. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji rozpoczynając swą pracę napotkała następujące problemy:

1. w kraju działało **bez zezwolenia 55** nielegalnych nadawców radiowych oraz **19** telewizyjnych - nie płacących podatków, nie kontrolowanych w swej działalności programowej, technicznej, gospodarczej.

Nadawcy nielegalni korzystali z częstotliwości radiowych i telewizyjnych, rozdysponowanych **sprzecznie z zasadami ustawy o łączności** i poza realną kontrolą resortu łączności i innych organów Państwa.

2. brak było jednolitego, pełnego i profesjonalnego **planu zagospodarowania widma częstotliwości**, opracowanego przez resort łączności, co stanowiło i stanowi główną przeszkodę procesu koncesyjnego. Rada, działając zgodnie z ustawą, ale i pod presją opinii publicznej, musiała w tej sytuacji wcześniej uruchomić proces koncesyjny przy założeniu równoczesnego oraz wykonywanego we współdziałaniu z wnioskodawcami, tworzenia mapy częstotliwości.

3. podjęcie przez Radę działalności koncesyjnej nie szło w parze z jednoczesną **rozbudową struktur resortu łączności**, zobowiązanego zgodnie z ustawą do współdziałania w tym procesie. Było to i jest istotnym utrudnieniem procedur koncesyjnych.

4. p.j.o. "Polskie Radio i Telewizja" **nie była organizacyjnie przygotowana do przemian** nakazanych przez ustawę, mimo wyznaczenia przez ustawodawcę krótkiego, sześciomiesięcznego terminu ich przeprowadzenia. Ustawowy nadzór Rady nad tym procesem napotkał w pierwszej fazie kontaktów obu instytucji na przeszkody utrudniające realizację procesu przekształceń.

5. Rada działała bez minimalnego choćby **wsparcia materialnego jej pracy** (m.in. bez koniecznego sprzętu technicznego), nadto, przez dłuższy czas, przy braku należytej współpracy ze strony innych organów państwowych i niezrozumieniu ustrojowej roli Rady oraz jej ustawowych zadań. Współpraca z Rządem uległa radykalnej poprawie w ostatnim okresie. Znaczący udział Wicepremiera-Ministra Finansów w procesie transformacji telewizji i radia był istotnym warunkiem przeprowadzenia przekształceń.

1.7. Przystąpienie do realizacji zadań i priorytetów wymagało od Rady przyjęcia założeń i strategii działania: przekształcenie p.j.o. "Polskie Radio i Telewizja" Krajowa Rada uznała za **element przekształceń ustrojowych Państwa**. Rada przyjęła, że tylko niezależny i działający w granicach prawa nadawca publiczny jest w stanie zapewnić **sprawowanie kontroli społecznej** i winien być podstawowym źródłem wiedzy obywateli o zmianach ustrojowych, zatem być **elementem stabilizującym system polityczny**.

Rada dążyła i dąży do takiej realizacji zadań ustawowych, by zlikwidować jednostronny **nacisk ze strony któregośkolwiek ośrodka władzy** na nadawcę publicznego, zapewnić dostęp i miejsce wszystkim sił politycznych i społecznych do radia i telewizji, zaś na nadawcę nałożyć obowiązek **prezentowania polityki państwa** oraz odzwierciedlania wszystkich problemów społecznych i politycznych ważnych dla obywateli.

Proces zmian p.j.o. łączył się z wysiłkami Rady polegającymi na poszukiwaniu **nowych kryteriów oceny programu**, budowy zasad etyki i warsztatu dziennikarskiego, dążeniem do wykonania wymogów art. 21 ustawy.

Rada stwierdziła, że przeszkodą w realizacji powyższych celów było:

- kształtowanie polityki programowej, w tym informacyjnej, **bez zachowania równowagi** między poszczególnymi organami władzy, z ograniczeniem dostępu do mediów partiom politycznym i związkom zawodowym, z nierównoprawną prezentacją ich stanowisk. Udział, szczególnie telewizji, w **dyskredytacji instytucji Parlamentu**, Rada dostrzegła jako rażący dowód niewypełniania ustrojowej roli przez publiczne media elektroniczne;
- niewystarczające przygotowanie zawodowe i **brak mechanizmów wymuszania rzetelności i profesjonalizmu** u zbyt wielu dziennikarzy, będące pochodną błędów systemu zarządzania i braku właściwych mechanizmów motywacyjnych;
- **brak kreowania inicjatyw, pomysłów i postaw twórczych**, co utrzymywało tendencje zachowawcze i minimalistyczne nawet u młodych dziennikarzy;
- **unikanie postawy kreatywnej nadawcy** w okresach trudnych (np. wybory), co pozbawiało widzów i słuchaczy pełnej oczekiwanej wiedzy o zakresie, ustrojowym sensie i znaczeniu zachodzących zdarzeń;
- **trudności w rekonstrukcji rzeczywistych preferencji i oczekiwań**, co w skrajnych przypadkach prowadziło do godzenia w uczucia religijne odbiorców, do lansowania niepożądanych przez widzów zachowań agresywnych i zbyt częstej jednostronności w prezentowaniu zjawisk społecznych i politycznych.

Rada dostrzegała w ustawowych możliwościach zmiany struktury zarządzania szanse także na zmianę pokoleniową kadry kierowniczej, uniknięcie arbitralności zarządzania przez kolektywne podejmowanie decyzji i wzajemną kontrolę gremiów kierowniczych, wyłączenie związków z jednym ośrodkiem władzy i opcją polityczną. **Decyzje kadrowe podjęte przez Radę przy powoływaniu zarządów i rad nadzorczych podporządkowane były powyższym zasadom.**

1.8 W procesie koncesyjnym Rada przyjęła zasadę:

1. maksymalnie szybkiego przekazywania nadawcom prywatnym **wszystkich wolnych częstotliwości** radiowych i telewizyjnych;
2. współpracy z resortem łączności w celu przyspieszenia uzgodnień międzyresortowych, dotyczących służb specjalnych , przejścia na **nowoczesne zasady konstruowania sieci**;
3. szybkiego **stworzenia ogólnokrajowych sieci radiowych i telewizyjnej** jako konkurencji dla nadawcy publicznego i eliminacji potencjalnej możliwości zdominowania pola informacji przez jakikolwiek ośrodek dyspozycyjny;
4. **preferowania lokalnych inicjatyw**, opartych na miejscowych źródłach finansowych i zorientowanych na potrzeby, oczekiwania i problemy danej społeczności;
5. **przeciwdziałania monopolizacji rynku reklamy** przez jednego nadawcę lub agencję, co ograniczać mogłoby wielość nadawców i ich rzeczywistą niezależność;
6. **nacisk na publiczny, społeczny a nie tylko komercyjny, charakter mediów prywatnych.**

Kierując się tymi zasadami oraz możliwościami technicznymi Rada zamówiła i opłaciła projekt ogólnokrajowych sieci telewizyjnej i radiowych, podporządkowując ich realizacji pierwszy etap procesu koncesyjnego. Rada zrezygnowała z tych względów z tworzenia wielu ułomnych i rozproszonych sieci regionalnych, mając także na względzie głębokość rynku reklamowego i szanse przetrwania nadawców.

1.9. Realizując ustawowe zadania Rada dawała i daje wyraz przekonaniu **o potrzebie prawnej oraz instytucjonalnej regulacji tak specyficznego rynku, jakim jest rynek mediów prywatnych**, który nie powinien podlegać wyłącznie grze wolnorynkowej. Potwierdzają to doświadczenia innych krajów oraz pierwszego okresu funkcjonowania tego rynku w Polsce.

Brak stałych i kontrolowanych reguł postępowania nadawców prowadzi do obniżania poziomu programów i podporządkowywania ich głównie motywom komercyjnym.

Działalność prywatnych nadawców wymaga znacznych nakładów, ale **przynosi też duże zyski**, w których, jak w każdej działalności gospodarczej, partycypować winno Państwo.

Rada dostrzega, że rynek polski jest atrakcyjny dla największych zagranicznych korporacji telewizyjnych, co nakazywałoby poszukiwanie systemu zachęt do

lokowania kapitałów w sferze produkcji radiowej i telewizyjnej, przy jednoczesnym **niedopuszczeniu do dominacji w sferze nadawczej**, zgodnie z zapisem ustawy.

W swych działaniach i decyzjach Rada kładła szczególny nacisk na budowę, w oparciu o polskie kadry, zaplecza produkcyjnego telewizji, radia i filmu.

---

2. DZIAŁALNOŚĆ PRAWOTWÓRCZA KRAJOWEJ RADY RADIOFONII I TELEWIZJI

2.1. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji uzyskała w ustawie o radiofonii i telewizji szereg upoważnień do wydania aktów wykonawczych w formie rozporządzenia lub uchwały. Ustawa zawiera łącznie 15 upoważnień, z czego 11 dotyczy przepisów powszechnie obowiązujących, wydawanych w formie rozporządzenia. Osiem delegacji do wydania rozporządzeń ma charakter obligatoryjny, natomiast pozostałe mają charakter fakultatywny. Pozostałe delegacje, odnoszące się do spraw związanych z działalnością jednostek publicznej radiofonii i telewizji, były z zasady wykonywane w formie uchwały Krajowej Rady.

2.2. Krajowa Rada w pierwszej kolejności przygotowała i wydała rozporządzenia (zał. B) będące warunkiem uruchomienia procesu koncesyjnego. W szczególności przygotowała i wydała :

- 1) rozporządzenie KRRiT z dnia 2 czerwca 1993 r. w sprawie zawartości wniosku oraz szczegółowego trybu postępowania w sprawach udzielania i cofania koncesji na rozpowszechnianie programów radiofonicznych i telewizyjnych (Dz. U. Nr 52, poz. 244),
- 2) rozporządzenie KRRiT z dnia 20 maja 1993 r. w sprawie zasad działalności reklamowej w programach radiofonii i telewizji (Dz. U. Nr 44, poz. 204),
- 3) rozporządzenie KRRiT z dnia 22 września 1993 r. w sprawie minimalnego udziału audycji producentów krajowych w programach radiofonicznych i telewizyjnych (Dz. U. Nr 89, poz.456),
- 4) rozporządzenie KRRiT z dnia 31 sierpnia 1993 r. w sprawie zakazu sponsorowania określonych audycji i określonych sposobów sponsorowania (Dz. U. Nr 91, poz.423),
- 5) rozporządzenie KRRiT z dnia 3 czerwca 1993 r. w sprawie opłat za udzielenie koncesji na rozpowszechnianie programów radiofonicznych i telewizyjnych (Dz. U. Nr 50, poz. 232).

Wymienione wyżej rozporządzenia określają szczegółowe zasady i warunki składania wniosków o udzielenie koncesji oraz uwarunkowania programowe, które powinny być uwzględnione przy przygotowywaniu planów programowych i kalkulacji finansowych.

2.3. W sprawach związanych z postępowaniem koncesyjnym określono w sposób szczegółowy rodzaje informacji i dokumentów, które powinny być przedłożone w związku z ubieganiem się o udzielenie koncesji. Określono także elementy procedury, które zgodnie z wymogami ustawy o radiofonii i telewizji oraz ze względu na wielość wnioskodawców muszą być ukształtowane w sposób odbiegający od ogólnych zasad Kodeksu Postępowania Administracyjnego. Mając na celu ułatwienie sytuacji wnioskodawców, Rada ustaliła wzory wniosków o udzielenie koncesji oraz niezbędne wzory załączników. Formularze wniosków zostały wydrukowane na zamówienie i koszt Rady. W kwestii opłat za udzielenie koncesji Rada kierowała się przekonaniem, że opłata powinna sprzyjać maksymalnie efektywnemu wykorzystaniu dostępnych kanałów radiowych i telewizyjnych. Zróżnicowanie opłat w zależności od rodzaju programu i zasięgu rozpowszechniania ma umożliwiać realizację przedsięwzięć niekomercyjnych, nastawionych przede wszystkim na osiągnięcie **celów społecznych i kulturalnych**. W związku z ujawnioną w procesie koncesyjnym ogromną różnorodnością inicjatyw programowych dotychczasowe zróżnicowanie opłat może się okazać niewystarczające.

2.4. Przepisy rozporządzenia o minimalnym udziale produkcji krajowej w programie zostały przygotowane z intencją zdecydowanego **pobudzenia krajowej twórczości audiowizualnej**. Rada ustalała minimalne poziomy produkcji krajowej dla poszczególnych rodzajów programów, starając się stworzyć poważne zapotrzebowanie na nową produkcję ze strony nadawców publicznych i komercyjnych. W dziedzinie radiofonii stworzono wyraźne preferencje dla polskiej twórczości muzycznej. Biorąc pod uwagę aktualny stan produkcji audiowizualnej wydłużono okres dochodzenia do minimów ustalonych w rozporządzeniu do dwóch lat od dnia uzyskania koncesji.

2.5. W sprawach reklamy określono sposób rozliczania limitów czasowych ustanowionych w ustawie, rodzaje przekazów wyłączonych z rozliczenia czasu reklamy, sposób usytuowania i oznaczania przekazów reklamowych w programie, możliwości przerywania audycji w celu nadania reklamy, niezbędne zakazy w dziedzinie reklamy radiowej i telewizyjnej oraz środki przeciwdziałające nadmiernemu uzależnieniu nadawcy od organizacji pośredniczących w akwizycji reklam lub reklamodawców. W dziedzinie sponsoringu upoważnienie do wydania przepisów wykonawczych umożliwiało jedynie ustanowienie zakazów sponsorowania określonych audycji lub określonych sposobów sponsorowania. W granicach tego upoważnienia Rada określiła niedozwolone sposoby eksponowania sponsora oraz metody sponsoringu, które są zakazane ze względu na konieczność zapewnienia samodzielności programowej nadawcy. Żywiolowy rozwój różnych

form i metod reklamy oraz sponsoringu, zarówno w sektorze publicznym jak i komercyjnym, uzasadnia pogląd, że wprowadzone dotychczas regulacje ustawowe i wykonawcze stwarzają ogólne ramy, które będą wypełniane uregulowaniami bardziej szczegółowymi, odpowiednio do rozwijającej się praktyki. Departament Reklamy Biura Rady prowadzi stałe badania rynku reklamowego.

2.6. W celu uruchomienia procesu rejestracji programów wprowadzanych do sieci kablowych, Rada na podstawie art. 40 ust. 2 oraz 42 ust. 2 ustawy wydała rozporządzenie z dnia 13 sierpnia 1993 r. w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia rejestracji rozprowadzania programów w sieciach kablowych, wzoru rejestru i opłat za wpis do rejestru (Dz. U. Nr 79, poz.375). W związku z upływem okresu obowiązywania przepisów wykonawczych dotyczących opłat abonamentowych wydano rozporządzenie z dnia 21 lipca 1993 r. w sprawie opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych (Dz. U. Nr 75, poz.359).

2.7. Spośród rozporządzeń o charakterze obligatoryjnym pozostała do wykonania delegacja z art. 23 ust.3 w sprawie określenia trybu postępowania w sprawach przedstawiania stanowisk partii politycznych, związków zawodowych i organizacji pracodawców w programach radiofonii i telewizji publicznej. Projekt odpowiedniego rozporządzenia został przygotowany oraz przyjęty przez Radę , a po zasięgnięciu opinii rad programowych Telewizji Polskiej S.A. oraz Polskiego Radia S.A. zostanie uchwalony. Możliwość określenia przez Radę minimalnego udziału przez producentów europejskich (art. 15 ust. 3 ustawy) zostanie wykorzystana w momencie, gdy powstaną warunki do osiągnięcia, w związku z ustanowieniem takiego minimum, odpowiednich działań ze strony innych państw europejskich w odniesieniu do polskiej produkcji audiowizualnej.

2.8. Rada uczestniczyła w pracach nad aktami wykonawczymi Ministra Łączności dotyczącymi rejestracji odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz w sprawie kontroli wykonywania obowiązku rejestracji. W świetle dotychczasowych doświadczeń może się okazać celowe **dokonanie zmian w ustawowych zasadach prowadzenia rejestracji i sprawowania kontroli**, gdyby zjawisko uchylania się od opłat abonamentowych przybierało na sile.

2.9. Akty prawotwórcze Rady nie podlegają procesowi uzgodnień w ramach administracji centralnej. Mając jednak na celu harmonizację działalności prawotwórczej Rady z polityką innych naczelných organów państwowych, których właściwość obejmuje sprawy związane z radiofonią i telewizją, przyjęto **zasadę występowania o opinię tych organów do poszczególnych projektów aktów wykonawczych**. Rada w porozumieniu z Ministrem-Szefem Urzędu Rady Ministrów przekazywała poszczególnym organom naczelnym, w szczególności Urzędowi Rady Ministrów, Ministrowi Łączności, Ministrowi Kultury i Sztuki, Ministrowi Finansów, a także Prezesowi Naczelnego Sądu Administracyjnego projekty

poszczególnych rozporządzeń, co wprawdzie przedłużało nieco postępowanie prawodawcze, ale zapewniało warunki sprzyjające osiągnięciu zgodności projektowanych aktów z uregulowaniami pokrewnymi oraz udoskonaleniu ich formy prawnej. Rada projektowała poszczególne regulacje wykonawcze zasięgając **opinii środowisk i organizacji działających w dziedzinie środków masowego przekazu oraz produkcji audiowizualnej**, a w szczególności Stowarzyszenia Niezależnych Producentów Telewizyjnych, stowarzyszeń operatorów sieci kablowych, organizacji grupujących agencje reklamowe oraz nadawców radiowych i telewizyjnych. Rada uczestniczyła poprzez swoich przedstawicieli w pracach odpowiednich komisji parlamentarnych, rozpatrujących projekty ustaw dotyczące środków masowego przekazu. Rada udzielała opinii w sprawach projektów aktów prawnych przygotowywanych przez naczelne organy administracji, o ile dotyczyły one bezpośrednio lub pośrednio spraw radiofonii i telewizji.

---

3. UDZIAŁ W TWORZENIU PUBLICZNEJ RADIOFONII I TELEWIZJI

Przekształcenie p.j.o. PR i TV w spółki publicznej radiofonii i telewizji

3.1. Ustawa o radiofonii i telewizji przewidziała dla jednostek publicznej radiofonii i telewizji **formę prawną jednoosobowych spółek Skarbu Państwa**, podlegających kodeksowi handlowemu (art. 26), z wyjątkiem spraw uregulowanych odmiennie w samej ustawie (patrz zwłaszcza art. 27-32). Dotyczy to m.in. przekazania Radzie wielu kompetencji, które w zwykłej spółce prawa handlowego należałyby do właściciela (w tym przypadku Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Finansów).

W początkowym okresie przekształceń ustawa i rozporządzenie Rady Ministrów z 26 marca 1993r. w sprawie szczegółowego trybu inwentaryzowania mienia p.j.o. "Polskie Radio i Telewizja", zasad podziału i przekazywania tego mienia oraz trybu rozpoznawania spraw spornych, nakładały większość obowiązków związanych z formalno-prawnym przekształceniem p.j.o. PR i TV w spółki publicznej radiofonii i telewizji na kierownictwo p.j.o. i Ministra Finansów. Krajowa Rada uczestniczyła w tym procesie w możliwie pełnym zakresie (konsultowanie rozporządzenia Rady Ministrów z 26 marca 1993r.; powołanie Komisji Odwoławczej od decyzji kierownika p.j.o. PR i TV w sprawie podziału mienia; ustalenie wykazu stanowisk kierowniczych w p.j.o. PR i TV, na których stosunek pracy wygasł z dniem wpisania do rejestru spółek TVP S.A. i PR S.A.; uzgodnienie statutów nowych spółek; powołanie ich organów; ustalenie zasad podziału środków abonamentowych między nie; ustalenie ich polityki finansowej itp.). Przede wszystkim jednak dążyła do ustalenia możliwie jak najkrótszego terminu zakończenia procesu przekształceń i stworzenia spółek publicznej radiofonii i telewizji oraz do doprowadzenia do tego, by termin ten został dotrzymany. Na posiedzeniu Komisji Kultury i Środków Przekazu Sejmu RP w maju 1993r. Rada uzyskała zapewnienie kierownictwa p.j.o. o zakończeniu przekształceń do 31.12.1993r. Chodziło tu głównie o realizację

zamierzenia postrzeganego jako jeden z zasadniczych warunków budowy demokracji w Polsce, ale też o to, by - uwzględniając harmonogram procesu koncesyjnego i możliwy do przewidzenia termin powstania legalnych nadawców prywatnych - stworzyć spółki i umożliwić im przygotowanie się z odpowiednim wyprzedzeniem do stawienia czoła konkurencji z ich strony. W tym celu Rada aktywnie dążyła do zjednoczenia wysiłków wszystkich organów zaangażowanych w proces przekształceń. Było to przedmiotem licznych wystąpień do Prezesa Rady Ministrów, Ministra Finansów, Ministra Łączności i kierownika p.j.o. PR i TV oraz powodem intensywnego udziału Rady we wszystkich związanych z tym działaniach. Rada dokładała starań, by przyjmowano rozwiązania jak najbardziej właściwe zarówno z formalnego, jak i merytorycznego punktu widzenia, np. w sprawie przewidzianej w art. 25 ustawy procedury przygotowywania programów edukacyjnych i dla zagranicy.

3.2. Proces przekształceń był jedną z największych operacji tego typu w ostatnich latach w kraju i obejmował:

- zniesienie Komitetu ds. Radia i Telewizji "Polskie Radio i Telewizja" jako centralnego organu administracji państwowej (z dniem 1 marca 1993r.) oraz likwidację Urzędu Komitetu (z dniem 30 czerwca 1993r.);
- zakończenie rozpoczętego jeszcze w 1991r. procesu likwidacji p.j.o. PR i TV (tj. zakończenie działalności p.j.o. PR i TV w dotychczasowej strukturze organizacyjnej z dniem 1 lipca 1993r. i wcielenie komórek p.j.o. PR i TV odpowiednio do struktur PR i TVP) oraz sporządzenie na ten dzień bilansu zamknięcia p.j.o. PR i TV; bilans ten był jednocześnie bilansem otwarcia zorganizowanych części mienia p.j.o. PR i TV wydzielonych w dniu 1 lipca 1993r. w strukturze odpowiadającej przyszłym spółkom;
- przeprowadzenie inwentaryzacji rzeczowego majątku obrotowego i wyposażenia tych jednostek (spis z natury) oraz szczegółową wycenę ich środków trwałych, zakończone sporządzeniem bilansów zamknięcia wg stanu na dzień poprzedzający dzień zarejestrowania nowych spółek;
- dokończenie rozpoczętego wcześniej podziału tego mienia między PR i TVP (podział bazy czasowo-wypoczynkowej, funduszy wspólnych, gruntów i budynków);
- opracowanie i uzgodnienie w tym samym czasie między kierownictwem p.j.o. PR i TV, Ministerstwem Finansów oraz Radą statutów spółek, aktów notarialnych i informacji o raportach wnoszonych do spółek;
- zawiązanie i zarejestrowanie w okresie między 1 października i 31 grudnia 1993r. 17 regionalnych spółek radiofonii publicznej oraz spółek PR S.A. i TVP S.A., poprzedzone powołaniem ich organów (rad nadzorczych i zarządów) przez Radę oraz wizytacjami wszystkich spółek oraz wizytacje z udziałem przewodniczącego lub wiceprzewodniczącego w pierwszych posiedzeniach rad nadzorczych.

Członkowie Rady odbyli 43 podróże służbowe w związku z powoływaniem spółek radiowych. Powołując zarządy spółek radiowych Rada dokonywała **oceny działalności jednostki i jej kierownictwa**. W efekcie nie powołano na stanowiska

prezesów 5 z dotychczasowych dyrektorów rozgłośni (Rzeszów, Gdańsk, Warszawa, Kielce). Przy doborze składów zarządów Rada kierowała się **kryterium merytorycznym**, poszukując osób o wykształceniu prawniczym lub ekonomicznym. Wyznaczeni członkowie Rady - referenci spraw danej spółki, konsultowali składy rad nadzorczych w miejscowych środowiskach, starając się stworzyć szeroką reprezentację merytoryczną i społeczną tych środowisk.

Rada stwierdziwszy znaczne zróżnicowanie stanu zarządzania poszczególnych rozgłośni i duże różnice programowe postanowiła dokonać wizytacji każdej spółki w 1994 r., co da podstawę do oceny działalności jednostki oraz nowych ciał zarządzających po upływie roku.

Doprowadzenie do zakończenia procesu przekształceń do 31 grudnia 1993r., tj. w przyjętym uprzednio terminie, **stało się istotnym krokiem na drodze do normalizacji sytuacji w radiofonii i telewizji zgodnie z duchem ustawy i budowy demokratycznego ładu informacyjnego w Polsce.**

3.3. W procesie podziału mienia p.j.o. PR i TV między spółki publicznej radiofonii i telewizji pewne dyskusje wywołał przyszły los Ośrodka Informacji i Zbiorów Programowych. Stanowisko Rady w tej kwestii wynikało m.in. z troski o stworzenie warunków dla realizacji wymogu art. 15 ust. 1 ustawy o radiofonii i telewizji, nakładającego na nadawców obowiązek przeznaczenia co najmniej 30% rocznego czasu nadawania programu, z wyłączeniem czasu przeznaczonego na dzienniki, transmisje sportowe, reklamy, teleturnieje i przekazy tekstowe, na audycje wytworzone przez producentów krajowych. Minimalny udział audycji wytworzonych przez producentów krajowych w programach nadawców działających na podstawie koncesji został następnie podniesiony w rozporządzeniu Rady z 22 września 1993r. (zał. B) do 35-45% w zależności od charakteru programu. Istniejący i przyszli nadawcy prywatni wskazali, że będzie im bardzo trudno zrealizować te wymogi w sytuacji, gdy monopolistycznymi dysponentami jedynych w Polsce zasobów archiwalnych audycji, produkowanych dotąd przez PR i TV, będą spółki publicznej radiofonii i telewizji. Dlatego w uchwale nr 33 z 31 sierpnia 1993r. (zał. A) Rada stanęła na stanowisku, że **zbiory programowe PR i TV powinny być traktowane jako niepodzielny zasób archiwalny podlegający postanowieniom ustawy z 14 lipca 1993r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach. Publiczna radiofonia i telewizja powinny mieć uprzywilejowaną pozycję w korzystaniu ze zbiorów, ale ponadto należy dopuścić do korzystania z nich na zasadach komercyjnych przez innych nadawców.** Zasady przechowywania i tworzenia zbiorów przez spółki radiowe i telewizyjne określi umowa zawarta między Radą a Naczelną Dyрекcją Archiwów Państwowych. Projekt umowy przygotowany przez Radę wspólnie z zarządem TVP S.A. został przesłany drugiej stronie.

3.4. Uchwałą nr 71 z dnia 9 grudnia 1993r. (zał. A) Rada zrealizowała delegację zawartą w art. 67 ust. 2 ustawy o radiofonii i telewizji nakazującą określenie stanowisk kierowniczych w p.j.o. PR i TV, na których stosunek pracy wygaś z dniem wpisania do rejestru spółek TVP S.A. i PR S.A.. Listą tą objęto około **160**

stanowisk w PR i TVP oraz w ich rozgłośniach i ośrodkach do szczebla zastępców dyrektorów komórek organizacyjnych. Taki dobór tych stanowisk miał umożliwić nowym władzom spółek swobodną realizację polityki kadrowej w odniesieniu do kluczowych stanowisk kierowniczych, bez dezorganizowania bieżącej pracy spółek.

3.5. Istotnym elementem przekształceń była realizacja art. 26 ust. 5 i 6 ustawy o radiofonii i telewizji, tj. przydzielenie, w porozumieniu z Ministerstwem Łączności, spółkom publicznej radiofonii i telewizji częstotliwości niezbędnych do rozpowszechniania programów ogólnokrajowych i regionalnych. Przydzielono częstotliwości oddziałom TVP w Łodzi, Krakowie i Warszawie (uzyskanie dla Warszawskiego Ośrodka Telewizyjnego częstotliwości wykorzystywanej przez rosyjską telewizję Ostankino, a dla krakowskiego ośrodka - częstotliwości wykorzystywanej do retransmisji włoskiego programu RAI UNO, wymagało dokonania uzgodnień z władzami i telewizjami obu krajów). Przydzielono też częstotliwości w ogólnym paśmie UKF do rozpowszechniania regionalnego programu radiowego 13 spółkom regionalnym radiofonii i telewizji publicznej (wszystkie dysponują już częstotliwościami w dolnym paśmie UKF). Prace w tym zakresie trwają, ich tempo zależy od uzgodnień dokonywanych przez Ministra Łączności. Przydziału częstotliwości dokonuje się w formie decyzji Przewodniczącego Rady wydawanej w porozumieniu z Ministrem Łączności, w oparciu o uchwałę Rady.

3.6. W uchwale nr 27 z 5 sierpnia 1993r. (zał. A) **Rada wezwała naczelne organy władzy w Polsce do wsparcia wysiłków na rzecz odbudowy masztu radiowego w Gąbinie**, zapewniającego dotarcie Programu I PR do wielu krajów europejskich jako nośnika kultury i twórczości polskiej oraz informacji o kraju.

3.7. W uchwale nr 3a z dnia 2 lutego 1994r. (zał. A) Rada ustaliła obszary działania poszczególnych spółek radiofonii regionalnej.

Finanse publicznego radia i telewizji

3.8. Art. 48 ust. 3 ustawy o radiofonii i telewizji nadaje Krajowej Radzie kompetencję określania wysokości opłaty abonamentowej za używanie odbiornika radiowego i telewizyjnego, natomiast art. 50 ust. 2 - kompetencję ustalania corocznie sposobu podziału wpływów pomiędzy jednostki publicznej radiofonii i telewizji, w tym minimalny udział terenowych oddziałów spółek.

Ze względu na powołanie Krajowej Rady w czasie trwania roku finansowego, Rada zaakceptowała wniosek, by do końca 1993r. środki abonamentowe były dzielone zgodnie z planem finansowym p.j.o. PR i TV na ten rok. Zwróciła się też do Centralnego Zarządu Poczty Polskiej o przedłużenie na dotychczasowych warunkach

do 31 grudnia 1993r. umowy z p.j.o. PR i TV o przekazywaniu środków abonamentowych.

W czerwcu 1993r. Krajowa Rada odrzuciła wniosek kierownictwa p.j.o. PR i TV o podniesienie opłat abonamentowych z dniem 1 lipca tego roku (uchwała nr 19/1993 - zał. A) i postanowiła utrzymać je na dotychczasowym poziomie uznając, że nie wykazano w sposób wystarczający potrzeby zwiększenia opłat ponoszonych przez odbiorców. Jednocześnie zobowiązała kierownictwo p.j.o. PR i TV, by w przyszłości dostarczało **pełne informacje finansowe uzasadniające ewentualną podwyżkę opłat.**

21 lipca 1993r. Krajowa Rada wydała rozporządzenie (zał. B) w sprawie opłat abonamentowych, dokonując zmiany wysokości i zasad wnoszenia tych opłat od 1 stycznia 1994r. Rada wydając to rozporządzenie kierowała się potrzebą stworzenia radiofonii i telewizji publicznej niezbędnych materialnych podstaw właściwego funkcjonowania w nowych warunkach, umożliwienia słuchaczom i widzom wnoszenia opłat w sposób jak najbardziej dla nich dogodny oraz koniecznością zwolnienia z opłat niektórych grup społecznych, zgodnie z upoważnieniem ustawowym i po konsultacjach z Ministrem Pracy. Przyjęty wzrost stawek abonamentowych od 1 stycznia odpowiada przewidywanej stopie inflacji w 1994r., co pozwala oczekiwać iż stawki te będą obowiązywać do końca roku. Ustalenie nowej wysokości opłat powiązано z możliwością opłacenia całej kwoty rocznej abonamentu lub uiszczania jej w ratach miesięcznych bądź ich dowolnej wielokrotności. Z danych sprawozdawczych wynika, że z możliwości wniesienia opłaty rocznej skorzystało ok. 1/3 abonentów. Stworzyło to dogodne warunki płynnego finansowania jednostek radiofonii i telewizji publicznej w całym roku. Rada kierując się względami społecznymi zwolniła z opłacania abonamentu osoby korzystające ze stałego zasiłku opieki społecznej oraz utrzymała zwolnienia przysługujące na podstawie innych ustaw. Łącznie ze zwolnień korzystać będzie 800 tys. gospodarstw domowych. Postrzegając problem osób, które ze względów społecznych i majątkowych nie są w stanie opłacić abonamentu Rada 8 marca 1994r. podjęła uchwałę o nowelizacji rozporządzenia z 21 lipca 1993r. przez wprowadzenie możliwości umorzenia płatności w szczególnie uzasadnionych przypadkach (zał. A).

Do zadań Krajowej Rady należy podział wpływów abonamentowych między jednostki radia i telewizji. Działając na podstawie art. 50 ust. 2 o radiofonii i telewizji Krajowa Rada ustaliła iż w 1994r. Telewizja Polska S.A. otrzyma 67% planowanych wpływów abonamentowych - 2.257 mld zł (poprzednio udział ten wynosił 73%), a jednostki publicznego radia 33% - 1.457 mld zł (poprzednio 27%). Minimalny udział we wpływach oddziałów terenowych Telewizji Polskiej S.A. został podwyższony o 7%, do wysokości 25%, w celu zabezpieczenia finansowania rozszerzonych zadań programowych.

W podziale wpływów abonamentowych na centralną rozgłośnię radiową i rozgłośnię regionalne uwzględniono podstawowy postulat tych rozgłośni, dotyczący **decentralizacji wpływów, standardowe potrzeby poszczególnych jednostek i zgłoszone zapotrzebowanie środków na nowe zamierzenia rozwojowe.** Tym samym, zrezygnowano ze stosowanego dotychczas kryterium liczby mieszkańców oraz abonentów z obszaru obsługiwanego przez daną jednostkę radia i telewizji. Dokonany podział zaspokaja średnio 89,1% deklarowanych potrzeb. Ogółem

centralna rozgłośnia Polskie Radio S.A. w Warszawie otrzyma 58% środków przeznaczonych na jednostki publicznej radiofonii.

W następstwie podniesienia wysokości opłat abonamentowych i zmiany ich wewnętrznej struktury, nastąpiło znaczące **przesunięcie wpływów abonamentowych na korzyść radia**, oznaczające podwojenie nominalnych wpływów w stosunku do 1993r. W ten sposób zrealizowano, wysuwane od wielu lat, postulaty kierownictwa Polskiego Radia.

W przypadku, gdy realna wysokość wpływów abonamentowych odbiega od planowanej, Krajowa Rada musi korygować poczynione uprzednio ustalenia (por. np. uchwała nr 4 z 10 lutego 1994r - zał. A). Na gotowość odbiorców do ponoszenia opłat może negatywnie wpłynąć uruchamianie programów legalnych nadawców prywatnych. Nieregularny napływ środków z opłat abonamentowych, zależny od tempa ich opłacania przez abonentów oraz tempa ich przekazywania na konto Krajowej Rady przez 49 wojewódzkich urzędów pocztowych, sprawia, że rozdział tych środków jest przedmiotem stałych prac Krajowej Rady. Wszystkie decyzje w tym zakresie wymagają dogłębnej analizy polityki i działalności finansowej jednostek publicznej radiofonii i telewizji, ich zamierzeń programowych i inwestycyjnych, z uwzględnieniem dochodów z reklamy. Prace te prowadzone są na bieżąco przez właściwe komórki Biura Krajowej Rady.

3.9. Krajowa Rada wspierała dążenia kierownictwa PR i TVP do zawarcia porozumień z Ministerstwem Edukacji Narodowej i Ministerstwem Spraw Zagranicznych w celu realizacji art. 25 ust 4 i 5 ustawy przewidującego, że koszty tworzenia programów dla odbiorców za granicą i audycji oświatowych pokrywane być powinny z dotacji budżetu państwa. W ostatnim okresie zostało zawarte takie porozumienie między TVP a MEN.

3.10. Art. 16 ust. 3 ustawy zawiera delegację dla Krajowej Rady do określenia dopuszczalnego wymiaru czasowego reklam w programach publicznej radiofonii i telewizji, w ramach ustalonych w przepisie ust. 2 do 15% dziennego czasu nadawania. Ustawodawca nie uważał za uzasadnione określenie innego (niższego) wymiaru czasu reklam dla publicznej radiofonii i telewizji w samej ustawie, gdyż wtedy dochody z reklam nie zamieszczonych w ich programach w jeszcze większym stopniu zasiliłyby nadawców działających bez koncesji. Kierując się tymi samymi względami, Krajowa Rada nie skorzystała dotychczas z tego upoważnienia, pozostawiając rozważenie tej sprawy do czasu uruchomienia działalności przez legalnych nadawców prywatnych. Jeżeli wtedy okaże się że, konkurencja w dziedzinie reklamy ze strony nadawców publicznych utrudnia im finansowanie rozwoju i działalności, wówczas zaistnieją warunki do wypełnienia delegacji ustawowej. Natomiast w rozporządzeniu z 20 maja 1993r. (zał. B) w sprawie zasad działalności reklamowej w programach radiofonii i telewizji Krajowa Rada wyłączyła możliwość przerywania audycji przez nadawców publicznych w celu nadania reklam, zastrzegając tę możliwość wyłącznie dla nadawców działających na podstawie koncesji.

Nowe formy współpracy pomiędzy kinematografią i telewizją

3.11. W grudniu 1993 roku z inicjatywy Rady odbyła się w Radziejowicach jednodniowa, zamknięta konferencja na temat "nowych możliwości współpracy kinematografii i telewizji publicznej". Gospodarzem i współorganizatorem konferencji był Komitet Kinematografii. Obecni byli, między innymi, Przewodniczący Komitetu Kinematografii, Prezes-elekt Zarządu Telewizji Polskiej i wielu wybitnych przedstawicieli środowiska twórczego. Radę reprezentowali członkowie: Bolesław Sulik i Andrzej Zarębski. Przedstawiono krytycznie aktualne formy współpracy produkcyjnej kinematografii i telewizji w Polsce, opisano systemy funkcjonujące w Europie Zachodniej, wskazano możliwe źródła dofinansowywania koprodukcji realizowanych w naszym kraju, po czym odbyła się wymiana zdań na temat pożądanego kierunku zmian. Postanowiono powołać pod przewodnictwem Bolesława Sulika grupę roboczą o szerokich kompetencjach, która opracowałaby i przedstawiła nie później niż wiosną 1994 praktyczne postulaty takich zmian. W skład grupy weszli przedstawiciele telewizji publicznej, Komitetu Kinematografii i środowiska producenckiego. Zaproszony też został przedstawiciel POLSATU.

Grupa spotkała się już parokrotnie. Zakładając konieczność bliższej współpracy pomiędzy kinematografią i telewizją postanowiła pod tym kątem widzenia przeanalizować kolejne fazy produkcji: okres przygotowawczy łącznie z dokumentacją i pisaniem scenariusza, okres zdjęciowy i okres post-produkcji. Za problem priorytetowy uznano okres przygotowawczy, którego obecna niedoskonałość rodzi wiele słabości polskiego filmu i telewizji. Stosunkowo niskie, a mądrze lokowane inwestycje w tej fazie opłacają się później wielokrotnie. Bez uporządkowania procesu rodzenia się i kształtowania pomysłu nie może powstać prawdziwy system producencki, ku któremu zmierza i telewizja i kinematografia polska. Grupa robocza proponuje przekształcenie istniejącej w strukturze Komitetu Kinematografii Agencji Scenariuszowej w instytucję wspólną, dofinansowywaną przez Telewizję Polską i POLSAT.

Misja i zadania nadawców publicznych

3.12. Ustawa o radiofonii i telewizji wyraźnie różnicuje charakter i zadania programów nadawców prywatnych i publicznych. W ciągu ostatniego roku Rada dążyła, w ramach upoważnień ustawowych, do bliższego **określenia specyficznego charakteru nadawców publicznych**. Wspomniano już o zróżnicowaniu zasad nadawania reklamy. Także rozporządzenie z 22 września 1993 roku (zał. B) w sprawie minimalnego udziału audycji producentów krajowych w programach radiofonicznych i telewizyjnych narzuca nadawcom publicznym obowiązek przeznaczania większej części rocznego czasu nadawania na te audycje (55-60% rocznego czasu nadawania) niż nadawcom działającym na podstawie koncesji (35-45% rocznego czasu nadawania). Jest to uzasadnione większym potencjałem i dorobkiem nadawców publicznych oraz faktem finansowania ich z opłat abonamentowych, z czym wiąże się obowiązek szczególnego zaangażowania w ochronę kultury polskiej i popierania krajowej produkcji audiowizualnej.

W procesie konsultacji (m.in. z radami programowymi PR S.A. i TVP S.A.) znajduje się projekt rozporządzenia w sprawie trybu realizacji art.23 ustawy o radiofonii i telewizji nakładającego na nadawców publicznych **obowiązek stwarzania partiom politycznym i ogólnokrajowym organizacjom związków zawodowych oraz związków pracodawców możliwości przedstawienia stanowiska w węzłowych sprawach publicznych**. Projekt ten zmierza do zagwarantowania **stałego informowania w programach nadawców publicznych o stanowiskach partii politycznych** oraz do stworzenia partiom (zarówno tym, które są reprezentowane w Parlamencie, jak i pozostałym) oraz organizacjom związków zawodowych i organizacjom pracodawców możliwości bezpośredniego wyrażania stanowisk i poglądów **na zasadzie równości i pluralizmu** w regularnych audycjach przeznaczonych na ten cel. Wejście rozporządzenia w życie stworzy formalno-prawną podstawę do egzekwowania od nadawców publicznych przestrzegania tych właśnie zasad w odniesieniu do obecności partii politycznych w programie i wyciągania konsekwencji w przypadku ich naruszenia.

Niezależnie jednak od braku tego rozporządzenia, sprawa ta także dotychczas znajdowała się w centrum zainteresowania Rady, zwłaszcza w związku z wyborami parlamentarnymi 19 września 1993 roku. Jakkolwiek nie został jeszcze wtedy zakończony proces przekształcania p.j.o. PR i TV w jednostki publicznej radiofonii i telewizji, Rada uznała, że sformułowania ordynacji wyborczej odnoszące się do nadawców publicznych należy uznać za obowiązujące dla PR i TV oraz że okres wyborów jest szczególną próbą gotowości tego nadawcy do realizowania litery i ducha ustawy w zakresie obowiązków wobec społeczeństwa określonych zwłaszcza w art. 21, ust. 2 pkt. 2-4 ustawy.

3.13. W uchwałach nr 20 z 15 czerwca 1993 roku i nr 25 z 7 lipca 1993 roku oraz w oświadczeniach z 8 i 19 lipca (wspólne oświadczenie z Państwową Komisją Wyborczą) Rada określiła zasady, którymi powinien kierować się nadawca publiczny podczas kampanii wyborczej (zał. A i C). Śledząc działalność informacyjną i publicystyczną PR i TV w ciągu lata 1993 roku, Rada wydała kolejne oświadczenie 10 września 1993 roku (zał. C), przypominając o **odpowiedzialności nadawcy publicznego za rzetelność wszystkich informacji, bezstronność przekazu i utrzymanie otwartego i pluralistycznego charakteru radiofonii i telewizji publicznej**.

Na mocy przepisów ustawy o radiofonii i telewizji oraz uzgodnienia z Państwową Komisją Wyborczą Krajowa Rada utworzyła **Zespół d/s Badania Programów Radiowych i Telewizyjnych**, ze szczególnym uwzględnieniem zasad dotyczących kampanii wyborczej, oraz terenową strukturę Rady powołaną do monitorowania przebiegu kampanii wyborczej w programach PR i TV.

Sporządzony na tej podstawie obszerny "Raport Zespołu d/s Badania Programów PR i TVP na temat przebiegu kampanii wyborczej '93 w p.j.o. Polskie Radio i Telewizja" (zał. D) wskazał zarówno na właściwą realizację podstawowych obowiązków określonych przez ordynację wyborczą, jak i na liczne błędy i wykroczenia, zwłaszcza we własnych audycjach informacyjnych i publicystycznych. Były one przyczyną niedostatecznego zorientowania wyborców w problematyce wyborczej; sprawiły, że **nie dostarczono im wiedzy** pozwalającej ocenić programy

wyborcze poszczególnych partii w kontekście pełnego obrazu sytuacji kraju i że nie stworzono im dostatecznych możliwości **samodzielnego wyrobienia sobie zdania o treściach programów partii** startujących w wyborach; w audycjach informacyjnych i innych wystąpiła nierównowaga w prezentacji polityków i osób publicznych na korzyść przedstawicieli władzy; pojawiły się elementy **kryptoreklamy wyborczej**; stworzono **negatywny wizerunek Parlamentu i instytucji życia publicznego**.

Analiza ta prowadzi do wniosku, że podczas wyborów parlamentarnych 1993r. PR i TV nie zdołały w wystarczającym stopniu wykorzystać możliwości **pozytywnego działania**, jakiego wymaga rola nadawcy publicznego w demokratycznym społeczeństwie, ani uchronić się przed częściowym niewypełnieniem ustaw oraz uchwał Rady.

Brak woli współpracy ze strony ówczesnego kierownictwa PR i TV uniemożliwił - mimo prób Rady - usunięcie tych niedomagań już w trakcie kampanii wyborczej. Zgromadzony materiał będzie jednak bardzo przydatny w określeniu zasad i nadzorowaniu pracy nadawców publicznych w przyszłości.

Zespół prowadził też w czasie kampanii wyborczej wrywkowe obserwacje programów informacyjnych i publicystycznych wybranych, nielegalnych nadawców prywatnych. Zebrane materiały służą pomocą w procesie koncesyjnym.

Krajowa Rada powołała **Zespół Monitoringu i Analiz Programów** prowadzący, po doświadczeniach kampanii wyborczej, wrywkowe badania wybranych programów radiowych i telewizyjnych. Zespół przeprowadził badania programów spółek regionalnych Polskiego Radia, które to badania zostały wykorzystane w trakcie wizytacji. Na użytek procesu koncesyjnego Zespół dokonał oceny bloku programowego POLONIA 1, reklam i sponsoringu radia RMF, programu stacji TOP CANAL oraz programów RADIA MARYJA i nielicznych innych. **Rozbudowa systemu monitorowania programów jest warunkiem sprawowania kontroli nadawców i zgodności ich działalności z ustawą i warunkami koncesji** (systemy takie działają w wielu krajach demokratycznych). W projekcie budżetu Biura Rady na rok 1994 zakwestionowano wydatki na ten cel.

---

4. PROCES KONCESYJNY

Podstawy prawne

4.1. Ustawa o radiofonii i telewizji nakłada wymóg uzyskania koncesji na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych (art. 2) i stwierdza, że Przewodniczący Krajowej Rady, działający na podstawie uchwały całej Rady, jest organem właściwym w sprawach koncesji (art. 33). Ustawa ustala przesłanki pozytywne udzielenia koncesji głównie w art. 36 ust. 1, a przesłanki negatywne głównie w art. 35 ust. 2.

Rozporządzenie Krajowej Rady z dnia 2 czerwca 1993 r. (zał. B) w sprawie zawartości wniosku oraz szczegółowego trybu postępowania w sprawach udzielenia i cofania koncesji na rozpowszechnianie programów radiofonicznych i telewizyjnych oraz wzory wniosków o koncesje zaprojektowane zostały z myślą o uzyskaniu o wnioskodawcach maksimum informacji pozwalających stwierdzić, czy spełniają oni ustawowe kryteria przyznawania koncesji i czy ich działalność oraz program będą zgodne z wymogami prawa. Niezależnie od przepisów obowiązujących, zostały one określone w rozporządzeniach Krajowej Rady (rozdział 2).

W zakresie sposobu rozpowszechniania oraz związanych z tym wszystkich spraw natury technicznej, koncesja udzielana jest w porozumieniu z Ministrem Łączności, działającym na podstawie ustawy z dnia 23 listopada 1990 r. oraz na mocy wydanych przez siebie przepisów .

Sytuacja w okresie rozpoczęcia procesu koncesyjnego

4.2. Do 1990 r. rola gospodarki częstotliwościami była w Polsce znikoma. Reaktywowanie Ministerstwa Łączności w 1990 r., uchwalenie ustawy o łączności pod koniec tego roku i rozpoczęcie działalności przez Państwową Agencję Radiokomunikacyjną w kwietniu 1991 r. pozwoliły dopiero rozpocząć niezwykle złożony proces nadrobienia zaległości z wielu dziesiątków lat, kiedy **nie**

prowadzono w kraju gospodarki widmem częstotliwości w europejskim tego słowa znaczeniu. Zastąpił ją daleko idący woluntaryzm w przydziałach całych zakresów, oraz dominujący w przeszłości wpływ na tę dziedzinę służb specjalnych i wojskowych, niekompletna dokumentacja lub wręcz jej brak, nieistnienie Krajowej Tabeli Alokacji Częstotliwości.

Porządkowanie tej sytuacji nie zostało i nie mogło zostać zakończone do rozpoczęcia działalności przez Krajową Radę w kwietniu 1993 r. Niezwykle utrudniło to pracę Krajowej Rady i spowodowało konieczność wspólnego z PAR i Ministerstwem Łączności wypracowania zasad gospodarki częstotliwościami już w trakcie procesu koncesyjnego, w miarę jak, dalekie dziś jeszcze od zakończenia, prace nad mapą dostępnych częstotliwości sukcesywnie przynosiły nowe rezultaty. Drobiazgowe uzgodnienie szczegółów technicznych z resortem łączności w tych trudnych warunkach wpłynęło na skomplikowanie prac objętych procesem koncesyjnym. Na forum Rady z udziałem przedstawicieli Resortu Łączności różnych szczebli rozpoczęto negocjacje z wojskiem (wraz z PAR) o zwolnienie choćby części zablokowanych kanałów. Powołano mieszaną grupę koordynacyjno - badawczą ze składu Departamentu Techniki Biura KRR i T oraz TV i MON. W efekcie prac teoretycznych i odpowiednich prób praktycznych, MON zwolnił kilka kanałów i ustalił warunki do zwalniania i ograniczonego użytkowania kanałów pozostałych. Równocześnie administracje łączności prowadziły międzynarodowe narady koordynacyjne, gdyż kanały są blokowane nie tylko z powodu polskich uwarunkowań.

Przed ostatecznym sporządzeniem listy częstotliwości do ogłoszenia Rada dokonała ustaleń z kierownictwem p.j.o. "Polskie Radio i Telewizja" co do zapotrzebowania na częstotliwości i kanały dla rozbudowy ich sieci nadawczych. W oparciu o wymagane przez Radę pokrycie inwestycyjne, p.j.o. "PR i TV" nadesłała **bardzo okrojona listę potrzeb** i o te potrzeby zmniejszono wykaz do ogłoszenia, mając świadomość, że po opublikowaniu dla Polskiego Radia i dla Polskiej Telewizji nie będzie już można pobrać częstotliwości z ogłoszenia. Powstaje paradoksalna sytuacja, zwłaszcza w radiu, dla którego - wobec krótkowzroczności ówczesnego kierownictwa - nie ma częstotliwości dla konwersji zakresu UKF w szeregu stacji nadawczych, w tym dla jednej (Konin) kończącej się w tym roku.

W świetle opisanej bardzo niebezpiecznej sytuacji Rada zleciła Oddziałowi Instytutu Łączności we Wrocławiu zaprojektowanie wariantowych sieci ogólnopolskich: jednej telewizyjnej i dwóch UKF-FM w górnym zakresie. Te opracowania stanowią obiektywną podstawę techniczną koncesji na jedną sieć telewizyjną (POLSAT) i sieci UKF-FM (Radio RMF z Krakowa i Radio ZET z Warszawy).

Wnioskodawcy nie przejawili większego zainteresowania falami średnimi, których Polskie Radio S.A. już nie chce rozwijać, a nawet eksploatować. Jest to **bardzo poważny problem w kategorii marnowanego majątku narodowego**, gdyż Polska ma przydziały międzynarodowe dla 128 stacji (większość jednokilowatowych), z którymi nie bardzo wiadomo co robić. Niewykorzystane częstotliwości z widma fal średnich zostaną Polsce odebrane na następnej konferencji koordynacyjnej w II połowie lat 90-tych.

Równoległe z powyższymi pracami, przygotowano do druku wzór formularza "Informacja techniczna wniosku koncesyjnego". Opracowano go zgodnie ze wskazówkami PAR, w celu ujednoczenia prezentacji danych do późniejszej oceny.

Decyzje o częstotliwościach nie kończą się na rozwiązaniu powyższych problemów, do których należy jeszcze dopisać opracowanie wspólnie z ZK PAR i Polskim Radiem S.A. listy częstotliwości UKF 87,5 -108 MHz i przygotowanie decyzji o przydziałach częstotliwości dla sektora publicznego. Ostateczna lista wolnych częstotliwości dla radia i kanałów dla telewizji została przekazana przewodniczącemu Rady przez Ministra Łączności w dniu 28 czerwca 1993 r. Ta lista stała się potwierdzeniem wcześniejszych analiz Departamentu Techniki, prowadzących ostatecznie do opublikowania 28 czerwca 1993 r. w "Rzeczpospolitej" ogłoszenia Krajowej Rady o dostępnych częstotliwościach radiowych i kanałach telewizyjnych dla publicznego postępowania koncesyjnego (zał. E). **W ogłoszeniu nie mogły się znaleźć częstotliwości niedostępne** (ograniczenia międzynarodowe, ograniczenia krajowe, np. MON i perspektywy DAB, a także częstotliwości potrzebne do rozbudowy sieci nadawczych Polskiego Radia i Polskiej Telewizji). Świadomość tego faktu jest niezbędna przy **ocenie obecnego zakresu możliwych decyzji Krajowej Rady**, które wyznaczone są przez przydział częstotliwości, dokonany przez Ministra Łączności, a nie w oparciu o teoretyczne założenia. Wynika z tego, iż **obecny proces koncesyjny jest pierwszym etapem przydziału częstotliwości**. Rada zakłada możliwość ponownego konkursu na koncesje już w 1994 roku.

Minister Łączności przekazał KRR i T następujące ilości częstotliwości:

A. dla emisji programów radiowych:

- 92 częstotliwości dla stacji małej mocy w zakresie fal średnich (w 29 województwach)
- 109 częstotliwości dla stacji małej mocy w obecnie użytkowanym, dolnym zakresie fal ultrakrótkich (w 32 województwach)
- 2 częstotliwości dla stacji dużej mocy w dolnym zakresie fal ultrakrótkich (Warszawa, Kraków)
- 214 częstotliwości dla stacji małej mocy w przyszłościowym, górnym zakresie fal ultrakrótkich (w 33 województwach)
- 124 częstotliwości dla stacji dużej mocy w górnym zakresie fal ultrakrótkich (w 35 województwach)

B. dla emisji programów telewizyjnych:

- 85 częstotliwości (kanałów) dla stacji małej mocy (w 45 województwach)
- 30 częstotliwości (kanałów) dla stacji dużej mocy (w 24 województwach)

Dla stacji małej mocy przyjęto w ofercie lokalizację w miastach wojewódzkich, dla stacji dużej mocy przyjęto lokalizację w istniejących bądź projektowanych ośrodkach nadawczych radia i telewizji publicznej.

Założono, że stacje małej mocy są przeznaczone dla nadawców lokalnych, zasięgi takich stacji są rzędu kilkunastu kilometrów. Stacje dużej mocy są

przeznaczone dla nadawców regionalnych, ponadregionalnych i ogólnopolskich. Zasięgi stacji dużej mocy wynoszą 50-70 km.

Dolny zakres częstotliwości fal ultrakrótkich nie będzie rozwijany. Celem Krajowej Rady jest doprowadzenie do konwersji na częstotliwość w górnym zakresie w nieprzekraczalnym terminie do 2000 roku.

Uruchomienie stacji w górnym zakresie fal ultrakrótkich wymaga znacznych nakładów inwestycyjnych.

Całkowita pojemność górnego zakresu fal ultrakrótkich umożliwi budowę 5 pełnych sieci ogólnokrajowych (trzech radia publicznego i dwóch komercyjnych). Oferta obejmuje jedynie **część tego zakresu** z uwagi na konieczność ochrony przed zakłóceniami odbioru stacji radiofonicznych pracujących w dolnym zakresie oraz stacji telewizyjnych pracujących w kanałach 4 i 5 w Polsce, Czechach, Słowacji i Rosji. Krajowa Rada uznała, że do czasu zwolnienia zakłócanych częstotliwości, budowa pełnych sieci w górnym zakresie nie jest możliwa, **stąd też doraźne sieci muszą być budowane w oparciu o stacje dużej mocy i uzupełniane stacjami małej mocy**. Nadawcy, którym przyznano koncesję na ogólnopolskie sieci komercyjne radiowe, będą zobowiązani do budowy tych sieci w górnym zakresie fal ultrakrótkich. Do czasu budowy w tym zakresie sieci komercyjnych i publicznych nadawcy prywatni otrzymają szereg częstotliwości małej mocy w dolnym zakresie, celem zdobycia środków na sfinansowanie budowy sieci docelowej.

Całkowita pojemność III, IV, V zakresu telewizyjnego umożliwia budowę 3 pełnych sieci ogólnokrajowych (dwóch telewizji publicznej i jednej komercyjnej). Oferta obejmuje część tych zakresów. Szereg częstotliwości z V zakresu jest czasowo wykorzystywana przez MON. **Do czasu zwolnienia częstotliwości przez MON sieć dużych mocy musi być uzupełniona stacjami małej mocy**.

4.3. Przedłużanie się prac nad ustawą o radiofonii i telewizji spowodowało żywiołowy i niekontrolowany proces powstawania radia i telewizji pirackich. Według stanu na 2 czerwca 1993 roku nielegalnie działało 55 stacji radiowych i 19 stacji telewizyjnych (wiele z nich wykorzystywało częstotliwości nie objęte spisem przekazanym Krajowej Radzie przez Ministerstwo Łączności). W tym też czasie 19 stacji radiowych Radia Maryja pracowało na częstotliwościach niezgodnych z zezwoleniami.

W ustawie o radiofonii i telewizji ustawodawca wyznaczył zaledwie sześciomiesięczny okres na uregulowanie prawnego statusu nadawców działających bez koncesji. Upływał on z dniem 30 czerwca 1993 roku, natomiast działalność Rady została formalnie zaingurowana 28 kwietnia 1993 r. **Nie istniała żadna prawna i praktyczna możliwość przeprowadzenia procesu koncesyjnego w miesiąc**.

Państwowa Agencja Radiokomunikacyjna wszczęła postępowanie administracyjne przeciwko nielegalnym nadawcom i skierowała wnioski o ukaranie ich na podstawie art.63 ust.2 i 3 kodeksu wykroczeń, ale w 48% przypadków jeżeli chodzi o nadawców telewizyjnych i 71% przypadków jeżeli chodzi o nadawców radiowych - wymiar sprawiedliwości odstąpił od wymierzania kary, a w wielu przypadkach wyznaczał symboliczną karę pieniężną. Z przewidzianej w ustawie o łączności możliwości orzeczenia przepadku sprzętu nadawczego nie skorzystano w

żadnym przypadku. **W tej sytuacji zlikwidowanie nielegalnych stacji okazało się niemożliwe.** Jeżeli nie nastąpi po zakończeniu procesu koncesyjnego właściwe współdziałanie organów państwowych, będzie to utrudniało porządkowanie eteru i realizację decyzji koncesyjnych.

W okresie od 14 maja 1991 r. do 28 lutego 1993 r. Minister Łączności, działając na mocy ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła, wydał podmiotom prawnym reprezentującym Kościół zezwolenia na uruchomienie 63 stacji radiofonicznych. Rada wszczęła procedurę koncesyjną w stosunku do tych podmiotów, chcąc ujednoczyć sytuację prawną wszystkich nadawców.

Założenia procesu koncesyjnego

4.4. Rada przyjęła w swoich pracach **strategiczny priorytet stworzenia ogólnopolskich prywatnych sieci radiowych i telewizyjnej.** Przyczyną ustalenia takiego priorytetu był **zamiar przełamania monopolu nadawców publicznych** na rozpowszechnianie programów ogólnopolskich oraz zauważalna tendencja - płynąca z uwarunkowań rynkowych (płytki rynek reklamowy, pochodzenie większości środków na reklamę od zleceniodawców zagranicznych, zainteresowanie tylko rynkiem ogólnokrajowym, racjonalizacja zarządzania i kosztów) - do tworzenia sieci ogólnokrajowych przez istniejących już nadawców prywatnych.

Dlatego Rada zastrzegła, że w pierwszej kolejności będzie rozpatrywać wnioski o udzielenie koncesji na rozpowszechnianie ogólnokrajowych programów radiowych i telewizyjnych za pomocą kanałów dużej mocy. Ustalenie sposobu rozdysponowania kanałów na poszczególne cele było uwarunkowane zakresem i poziomem wniosków o udzielenie koncesji na programy o różnym zasięgu rozpowszechniania.

Rada zastrzegła też możliwość modyfikacji listy kandydatów po oczekiwanym udostępnieniu nowych kanałów przez inne naczelne organy administracji państwowej (MON), dysponujące obecnie tymi kanałami dla realizacji innych zadań telekomunikacyjnych. W terminie do 30 listopada Rada nie uzyskała jednak dodatkowych kanałów.

Ponieważ zakres kanałów dużej mocy udostępnionych Radzie przez właściwe władze nie jest wystarczający dla stworzenia telewizyjnego programu ogólnokrajowego, przyjęto założenie, że **wnioskodawca, który otrzyma koncesję na rozpowszechnianie takiego programu, otrzyma CZASOWO także kanały małej mocy w zakresie niezbędnym do pokrycia największej części kraju zasięgiem odbioru programu** - i to tylko na tych terenach, gdzie Rada nie uzyskała dotychczas odpowiedniego kanału dużej mocy lub wykorzystanie takiego kanału nie jest możliwe w odpowiednio krótkim czasie (z braku stacji nadawczej, itp.). Przyjęto jednocześnie, że w miarę przekazywania Radzie nowych kanałów dużej mocy będą one przyznawane nadawcom w drodze zmiany decyzji koncesyjnej. Będzie się z tym łączyło **pozbawianie ich kanałów małej mocy**, które będą przeznaczane na inne cele.

Z przyjęciem strategicznego priorytetu tworzenia prywatnego programu telewizyjnego o zasięgu ogólnokrajowym w sytuacji, gdy brak kanałów dużej i małej mocy dla zaspokojenia zapotrzebowania zgłoszonego przez wszystkich wnioskodawców, wiąże się druga kierunkowa decyzja Rady (oświadczenie z 11 lutego 1994 r. - zał. C) - **przeznaczenia jak największej liczby pozostałych na tym etapie procesu koncesyjnego kanałów małej mocy na tworzenie stacji lokalnych**, autonomicznie tworzących i zestawiających swój program, przeznaczony w całości dla mieszkańców terenu objętego zasięgiem stacji.

Wiąże się z tym dążenie do ustalenia **takich reguł działalności reklamowej, by stacje lokalne mogły w sposób niezakłócony konkurencją ze strony sieci ogólnokrajowych korzystać z lokalnego rynku reklamowego**. Jest to minimalna gwarancja szans ich powodzenia i zdolności sfinansowania swego rozwoju i działalności.

Podstawowym założeniem procesu koncesyjnego jest dążenie do osiągnięcia maksymalnej w danych okolicznościach liczby nadawców i ich ofert programowych. Łącznie powinni oni w możliwie najpełniejszy sposób realizować zadania określone w art.1 ustawy i **zaspokajać najszerze potrzeby widzów i słuchaczy**.

Zgodnie z intencjami ustawodawcy wyrażonymi w ustawie o radiofonii i telewizji zamiarem Rady jest **ochrona polskiego charakteru prywatnego radia i telewizji** oraz ewentualne **dopuszczenie kapitału zagranicznego w ściśle ograniczonym zakresie na zasadach umożliwiających kontrolę jego działalności**.

Elementem procesu koncesyjnego jest **pełne uregulowanie** - zgodnie z przepisami art. 59 ust. 3 i art. 63 ust. 7 ustawy - **prawnej sytuacji nadawców**, którzy uzyskali zezwolenie na zakładanie urządzeń do nadawania programów radiofonicznych w trybie przewidzianym **ustawą z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła**.

Efektem procesu koncesyjnego musi też być zagospodarowanie zgodnie z prawem wszystkich częstotliwości zajmowanych przez stacje pirackie, a przeznaczonych na cele rozpowszechniania programów radiowych i telewizyjnych.

Przebieg procesu koncesyjnego

4.5. Krajowa Rada działając w porozumieniu z Ministrem Łączności, ogłosiła w dniu 28 czerwca 1993r. w dzienniku "Rzeczpospolita" o możliwościach rozpowszechniania programów radiowych i telewizyjnych, wskazując na kanały małej i dużej mocy przekazane przez Ministra Łączności. Termin składania wniosków o udzielenie koncesji na rozpowszechnianie programów lokalnych za pomocą stacji małej mocy został ustalony na dzień 30 września 1993r. Termin składania wniosków o udzielenie koncesji na rozpowszechnianie programów ogólnokrajowych ustalony został na dzień 30 listopada 1993 r. Ze względu na niedostateczną liczbę kanałów małej i dużej mocy, Rada **nie ustaliła w ogłoszeniu** z dnia 28 czerwca 1993 r., które kanały objęte ogłoszeniem zostaną przeznaczone na rozpowszechnianie programów o zasięgu lokalnym, regionalnym, ponadregionalnym i ogólnokrajowym.

Zgodnie z art. 4 ust. 2 rozporządzenia Rady z dnia 2 czerwca 1993 roku (zał. B) w sprawie zawartości wniosku oraz szczegółowego trybu postępowania w sprawach udzielania i cofania koncesji na rozpowszechnianie programów radiofonicznych i telewizyjnych, podane wyżej terminy składania wniosków (30 września i 30 listopada 1993r.) nie obowiązywały wnioskodawców ubiegających się o koncesję na rozpowszechnianie programu **w sieci kablowej** albo **w sposób rozsiewczy satelitarny** , gdy dysponowanie daną częstotliwością nie należy do właściwości Rady (par.4 rozporządzenia KRR i T z dnia 2 kwietnia 1993r. - zał. B).

Na tej podstawie Polska Telewizja Satelitarna POLSAT wystąpiła w sierpniu o koncesję na rozpowszechnianie w sposób rozsiewczy satelitarny programu telewizyjnego pod tą samą nazwą. Po wszechstronnej analizie wniosku, Rada uchwałą nr 42 z 5 października (zał.A) upoważniła przewodniczącego Rady do udzielenia koncesji, co też nastąpiło. Po uzyskaniu przez POLSAT koncesji na rozsiew naziemny **wnioskodawca zrezygnował z odrębnego satelitarnego nadawania programu.**

Rada otrzymała też 35 wniosków o koncesję na rozpowszechnianie programów w sieciach kablowych.

W postępowaniu koncesyjnym o stacje naziemne, do dnia 30 września 1993r. napłynęło łącznie 314 wniosków o rozpowszechnianie programów radiowych (235) i telewizyjnych (79) o zasięgu lokalnym. Do dnia 30 listopada 1993r. napłynęło kolejnych 60 wniosków na rozpowszechnianie programów radiowych (34) i telewizyjnych (26) o zasięgu regionalnym i ogólnopolskim. Rada zakwalifikowała jako **wnioski o koncesje na rozpowszechnianie programu ogólnokrajowego wszystkie te wnioski, w których wnioskodawca określał projektowany program jako ogólnokrajowy** (zgodnie z rozporządzeniem Rady z dnia 3 czerwca 1993 r. - zał. B, w sprawie opłat za udzielenie koncesji na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych, rozumie się przez to program obejmujący co najmniej 80% terytorium kraju bądź obszar o zbliżonym zasięgu). Spośród wniosków radiowych - 7 dotyczyło programów ogólnokrajowych (Radio Zet, RMF FM, Radio Eska, Radio Albedo, Polstudio, Radio Maryja, Stanley Malinowski), a 27 regionalnych. Spośród wniosków telewizyjnych - 10 dotyczyło programów ogólnokrajowych (Polskie Konsorcjum Telewizyjne TV7, Ogólnopolska Telewizja Prywatna S.A., Polska Korporacja Telewizyjna, Prywatna Telewizja Polska, Antena 1, Zjednoczone Przedsiębiorstwa Rozrywkowe, NTP Plus, Kuria Prowincjonalna O.O.Franciszkanów, Top Canal Media, Polska Telewizja Satelitarna POLSAT), a 17 regionalnych.

W związku ze znacznym społecznym zainteresowaniem sprawą przydzielania koncesji oraz w dążeniu do stworzenia warunków dla społecznej kontroli nad przebiegiem i wynikami tego postępowania, Rada przyjęła, że po analizie wniosków przez merytoryczne departamenty Biura Rady i Zespół koncesyjny Rady oraz przez samą Radę zorganizowane zostaną **publiczne prezentacje wnioskodawców** biorących udział w tych samych postępowaniach.

Prezentacja wniosków o koncesję na rozpowszechnianie programów o zasięgu ogólnokrajowym odbyła się w Warszawie w gmachu Sejmu, w obecności przedstawicieli zainteresowanych organów państwowych i środków masowego

przekazu. Obecnie podobne prezentacje wniosków o koncesje na stacje o zasięgu regionalnym i lokalnym odbywają się w całym kraju, według dokonanej przez Radę podziału Polski na okręgi odpowiadające w zasadzie dawnym województwom. W przesłuchaniach bierze zawsze udział co najmniej 3 członków Rady oraz ekspert.

Kryteria oceny

4.6. Krajowa Rada dokonała oceny **struktury projektowanych programów** w świetle zadań radiofonii i telewizji określonych w art.1 ust.1 ustawy o radiofonii i telewizji i oceniła ogólne deklaracje wnioskodawców dotyczące realizacji tych zadań. Dokonując tych ocen Rada szczególną wagę przywiązywała do konkretyzacji planów programowych w odniesieniu do poszczególnych gatunków audycji, stopnia uszczegółowienia założeń, zakresu praw posiadanych do audycji oraz projektów konkretnych audycji i bloków programowych. Rada dokonała też oceny **możliwości przeprowadzenia przez wnioskodawców koniecznych inwestycji i finansowania programu**. W szczególności oceniono **wysokość kapitału założycielskiego** wnioskodawców oraz innych środków zgromadzonych przez wnioskodawcę, jak również deklaracje nabycia akcji (udziałów), listy intencyjne i inne oświadczenia dotyczące udziału w poszczególnych przedsięwzięciach osób nie będących akcjonariuszami (wspólnikami) w chwili składania wniosków.

Rada przeprowadziła powyższe badania uwzględniając w szczególności charakter prawny poszczególnych oświadczeń, stopień konkretyzacji związków prawnych pomiędzy poszczególnymi osobami, stopień związania prawnego poszczególnymi oświadczeniami złożonymi wnioskodawcy lub Krajowej Radzie.

W przypadku wnioskodawców będących podmiotami z udziałem zagranicznym lub wnioskodawców posiadających wstępne porozumienia z podmiotami zagranicznymi w sprawie objęcia (nabycia) akcji lub udziałów, Rada oceniała w szczególności **zdolność polskich osób fizycznych i prawnych do takiego zaangażowania kapitałowego w przedsięwzięcie, jakie jest niezbędne do zachowania kontroli nad działalnością wnioskodawcy przez podmioty krajowe**.

Istotnym kryterium było również to, czy umowa na podstawie której działa wnioskodawca, struktura i skład kapitałowy wnioskodawcy **sprzyjają przejrzystości w zakresie kontroli nad jego działalnością**.

Krajowa Rada badała, w jakim zakresie **wnioskodawca zgromadził lub w jaki sposób zamierza uzyskać środki rzeczowe niezbędne do produkcji i rozpowszechniania programu**, a w szczególności wyposażenie bazy produkcyjnej, postprodukcyjnej, urządzenia emisyjne.

Rada oceniała **wpływ**, jaki zamierzona działalność wnioskodawców powinna wywierać **na krajową produkcję radiową i telewizyjną**, na rynek dóbr i usług związanych z przygotowaniem i podjęciem nadawania programu. W szczególności oceniano zakres własnych doświadczeń wnioskodawcy w zakresie samodzielnej produkcji audycji radiowych lub telewizyjnych, zakres współpracy produkcyjnej z innymi podmiotami krajowymi, instytucjami artystycznymi, udział produkcji krajowej w programie, udział producentów innych niż nadawca w programie. Rada badała **czy wnioskodawcy przestrzegali przepisów dotyczących radiokomunikacji i środków masowego przekazu**, a w szczególności to, czy wnioskodawcy oraz osoby uczestniczące w poszczególnych przedsięwzięciach nie rozpowszechniają lub nie rozpowszechniały programów bez koncesji.

Krajowa Rada uwzględniała też przesłanki negatywne określone w art. 35 ust 2 ustawy **w zakresie ewentualnego zagrożenia dla kultury narodowej**,

bezpieczeństwa i obronności państwa, dobrych obyczajów i wychowania oraz niebezpieczeństwa zdobycia przez wnioskodawcę pozycji dominującej w dziedzinie środków masowego przekazu.

Rada wysoko ocenia udokumentowane dokonania wnioskodawców, ich faktyczny potencjał finansowy, rzeczowy, organizacyjny i kadrowy. Dużą wagę przywiązuje do potwierdzonych w praktyce doświadczeń w zakresie produkcji radiowej i telewizyjnej oraz wielkości środków zaangażowanej w przedsięwzięcie lub potwierdzonej prawnie woli przyszłych uczestników poszczególnych przedsięwzięć w tym zakresie - oraz do wszystkich innych czynników dających podstawę do stwierdzenia wysokiego prawdopodobieństwa przedstawianych deklaracji i planów .

Dotychczasowe wyniki procesu koncesyjnego

4.7. Dokonując na podstawie powyższych kryteriów oceny wniosków oraz wyboru wnioskodawców spełniających je w stopniu najpełniejszym, Rada starała się podejmować decyzje kompleksowe zmierzające do stworzenia maksymalnej - z punktu widzenia dostępnych częstotliwości i potencjału rynku reklamowego - liczby nadawców rozpowszechniających zróżnicowane programy zorientowane na zaspokajanie różnorodnych potrzeb widzów i słuchaczy.

Dlatego w dziedzinie telewizji jednocześnie postanowiono udzielić koncesji na rozpowszechnianie ogólnokrajowego programu telewizyjnego Polskiej Telewizji Satelitarnej POLSAT (uchwała nr 2/94 - zał. A) oraz uwzględnić w dostępnym zakresie wnioski Polskiej Korporacji Telewizyjnej (Canal Plus Polska) w postępowaniu o przyznanie koncesji na rozpowszechnianie programu telewizyjnego za pomocą stacji małej mocy (uchwała nr 3/94 - zał. A). Dlatego też w dziedzinie radia jednocześnie postanowiono udzielić koncesji na rozpowszechnianie ogólnokrajowych programów radiofonicznych za pomocą stacji nadawczych dużej mocy działających w zakresie fal ultrakrótkich Spółce Radio Muzyka Fakty (uchwała nr 6/94 - zał. A) i Spółce Radio Zet (uchwała nr 8/94 - zał. A) oraz udzielić Radiu Maryja koncesji na rozpowszechnianie ogólnokrajowego programu radiofonicznego za pomocą stacji nadawczych małej mocy.

PTS POLSAT, RMF FM i RADIO ZET uznane zostały za **podmioty spełniające poszczególne przyjęte przez Radę kryteria w stopniu wyróżniającym lub najwyższym**. Podmioty te dokonały już poważnych inwestycji, dysponują wysokim kapitałem założycielskim i mają bogate doświadczenie w produkcji radiowej bądź telewizyjnej. Wszystko to wskazuje na najwyższy stopień prawdopodobieństwa realizacji zamierzeń przedstawionych we wniosku. Wszystkie te trzy podmioty dysponują poważnym zespołem pracowników programowych, kadrą produkcyjną i techniczną, która może stanowić podstawę uruchomienia programu ogólnokrajowego. Struktura kapitałowa spółek zapewnia przejrzystość stosunków wewnętrznych decydujących o kontroli nad jej działalnością i zapewnia właściwe relacje między kontrolą nadawcy nad treścią programu a swobodą twórczą i niezbędną samodzielnością dziennikarzy oraz autorów audycji. Zamierzenia programowe powinny mieć korzystne następstwa dla krajowej produkcji

audiowizualnej, charakteru tematycznego i kulturowego programu i ogólnie utrzymania polskiego charakteru radia i telewizji w Polsce.

Decyzja o pozytywnym stosunku do wniosku Polskiej Korporacji Telewizyjnej (Canal Plus Polska) o kanały małej mocy (przy uwzględnieniu warunków panujących w poszczególnych miejscowościach, tj. wniosków o tworzenie w nich stacji czysto lokalnych), wynika z dążenia do umożliwienia powstania płatnego programu kodowanego, **o wyraźnie odmiennym charakterze** (głównie filmowym), finansowanego nie z reklam a z opłat subskrypcyjnych. Telewizja kodowana z bogatą ofertą atrakcyjnych i ambitnych filmów fabularnych, w których produkcję Kanał Plus dużo inwestuje - wyznacza na Zachodzie jeden z najbardziej dynamicznych kierunków rozwoju. Jest to telewizja reprezentująca **najwyższy dziś profesjonalizm programowy i techniczny**. Dodatkowym argumentem jest deklaracja PKT o gotowości do oddania części niekodowanych segmentów programu na rzecz stacji lokalnych, które PTK będzie wspierała finansowo. Wzbogaci to i zróżnicuje ofertę programową nie obciążając rynku reklamowego i dodatkowo zapewniając istnienie programów lokalnych w miejscowościach, w których będzie rozpowszechniany program PTK.

Podobnie w dziedzinie radia, decyzja o udzieleniu koncesji na ogólnokrajową sieć stacji małej mocy dla RADIA MARYJA sprawi, że obok programów RMF FM i RADIA ZET dostępny będzie program całkowicie odmienny od ich oferty. Rada na własny koszt zamówiła w Instytucie Łączności sporządzenie projektu sieci dla Radia Maryja.

Proces koncesyjny trwa. Rada koncentruje się obecnie na zagospodarowaniu pozostałych częstotliwości przez **stworzenie lokalnych stacji radiowych i telewizyjnych**. W najbliższych latach postęp w opracowywaniu mapy zagospodarowania częstotliwości, uzgodnienia międzynarodowe, uwalnianie częstotliwości przez wojsko, postęp techniczny pozwalający efektywniej wykorzystywać widmo elektromagnetyczne oraz inne czynniki **pozwolą kontynuować proces koncesyjny**, choć już w mniejszym zakresie, i tworzyć kolejne programy. Wiele programów lokalnych i środowiskowych powstawać będzie w sieciach kablowych. Według dostępnych informacji jeden podmiot zagraniczny (CLT z Luksemburga) podjął już decyzję o uruchomieniu przeznaczonego dla polskiej widowni polskojęzycznego programu satelitarne, nadawanego spoza terytorium kraju, a inne rozważają taką możliwość.

Rejestracja i proces koncesyjny operatorów kablowych

4.8. Działając na podstawie art. 42 i art. 46 ustawy KRR i T uchwaliła rozporządzenie z dnia 13 sierpnia 1993r. (zał. B) w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia rejestracji rozprowadzania programów w sieciach kablowych, wzoru rejestru i opłat za wpis do rejestru (Dz.U. z 1993r. Nr 79j, poz.375). Rozporządzenie to określa m.in. tryb składania wniosków o rejestrację oraz wysokość opłat za wpis do rejestru. W oparciu o wymaganą zawartość wniosków określona w rozporządzeniu opracowano wzory formularzy wniosków. Ustawa (art. 63 ust. 8) nakłada na operatorów sieci obowiązek dostosowania swojej działalności do

wymogów określonych w rozdziale 6 ustawy (obowiązek rejestracji) w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia ustawy w życie tzn do 31 sierpnia 1993r.

W ramach prowadzonej procedury rejestracyjnej prowadzi się rejestr pobranych wniosków, rejestr złożonych wniosków oraz księgi rejestrowe zgodnie z wymogami art. 41 ust.21 ustawy. Do dnia 11.03.94 r. pobrano ok. 170 formularzy wniosków. Operatorzy złożyli 18 wniosków o rejestrację rozprowadzanych programów. **Wyrażna dysproporcja liczby złożonych wniosków w stosunku do liczby sieci faktycznie działających** (ok. 400 wg rejestru zezwoleń Ministra Łączności prowadzonego przez Państwową Agencję Radiokomunikacyjną) wynika z kilku przyczyn.

Zgodnie z art. 44 ust.3 pkt.5 ustawy w zgłoszeniu rozprowadzania programu operator sieci powinien *"uprawdopodobnić, że rozprowadzanie programu nie będzie naruszało praw nadawcy programu"*. W praktyce oznacza to konieczność przedstawienia umowy lub pisemnej zgody nadawcy na rozprowadzanie jego programu w sieci. Wymóg uzyskania zgody nadawcy stanowi nową jakość, jaką wprowadziła ustawa o radiofonii i telewizji do działalności operatorów sieci. Prawodawstwo polskie w odniesieniu do prawa autorskiego i praw pokrewnych w momencie wejścia ustawy w życie nie określało zakresu ochrony twórców w przypadku rozprowadzania obcych programów w sieciach kablowych. Oznaczało to, że działalność operatorów była wolna od opłat, a sprawy wzajemnych zobowiązań operatorów sieci i nadawców programów były nieokreślone. Wobec **znacznego rozdrobnienia sieci kablowych** (kilkaset sieci, średnio ok. 1000 gniazd każda) oraz **braku reprezentacji nadawców programów zagranicznych w Polsce i braku jednoznacznego stanowiska nadawców wobec polskich operatorów**, w terminie przewidzianym ustawą żaden z operatorów nie dopełnił obowiązku rejestracji. Sytuację dodatkowo skomplikował fakt, że wejście w życie ustawy o radiofonii i telewizji znacznie wyprzedziło uchwalenie przez Sejm nowej ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Liczni operatorzy oraz stowarzyszenia reprezentujące operatorów kwestionowały wymóg przedstawienia zgody nadawcy na rozprowadzanie programu w kontekście wątpliwego określenia "praw nadawcy" w prawie polskim.

Wobec zaistniałej sytuacji Krajowa Rada wystosowała pismo do Ministra Sprawiedliwości z wnioskiem o skierowanie sprawy do Trybunału Konstytucyjnego celem ustalenia powszechnie obowiązującej wykładni art 44 ust. 3 pkt. 5 ustawy. Minister Sprawiedliwości opierając się na opiniach ekspertów prawnych uznał wystąpienie do Trybunału Konstytucyjnego za niecelowe i potwierdził zasadność procedury stosowanej przez Radę w formie żądania przedstawienia umowy lub porozumienia nadawcy z operatorem.

Do dnia sporządzenia sprawozdania rozpatrzono 15 spośród 18 złożonych wniosków. Z wyjątkiem dwóch wniosków, które pozwoliły na rejestrację odpowiednio 18 i 19 programów, wnioski zawierały dokumentację umożliwiającą podjęcie pozytywnej decyzji o rejestracji tylko kilku programów.

Przewodniczący Krajowej Rady w piśmie z dnia 14 lutego 1994 r. poinformował Ministra Sprawiedliwości o zwłoce operatorów sieci kablowych w wypełnieniu postanowień ustawy o radiofonii i telewizji. Jednocześnie przedstawiciele Rady uczestniczą w licznych spotkaniach z nadawcami programów satelitarnych oraz ze

stowarzyszeniami operatorów sieci kablowych celem wypracowania mechanizmów pozwalających na legalizację działalności sieci kablowych.

Równolegle z rozpatrywaniem wniosków o koncesję na rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych drogą naziemną prowadzony jest proces koncesyjny w odniesieniu do programów rozpowszechnianych w sieciach TVK. Procedura występowania z wnioskiem o koncesję została określona w rozporządzeniu Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji z dnia 2 czerwca 1993 r. (zał. B) w sprawie zawartości wniosku oraz szczegółowego trybu postępowania w sprawach udzielania i cofania koncesji na rozpowszechnianie programów radiofonicznych i telewizyjnych (Dz. U. z 1993r. Nr 52 , poz 214). W odróżnieniu od koncesji rozsiewczych, gdzie z wnioskiem występuje się w związku z ogłoszeniem KRR i T o konkursie na przydział częstotliwości, przyznawanie koncesji kablowych jest procesem płynnym. Do dnia 11.03.94r. złożono 35 wniosków o koncesję.

W wyniku dotychczasowego postępowania Krajowa Rada udzieliła jednej koncesji na rozpowszechnianie programu telewizyjnego w sieci TVK.

---

5. ZESPÓŁ INTERWENCJI I SKARG

5.1. Utworzony w czerwcu 1993 r. **Zespół Interwencji i Skarg Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji** zajmuje się listami telewidzów i radiosłuchaczy. Ogółem od 1 maja 1993 r. do 10 marca 1994 r. wpłynęło do Krajowej Rady 1450 podpisanych listów, w tym od osób prywatnych 799, od osób prawnych 651 (nie wliczono tu ponad 50.000 kart pocztowych i listów dotyczących wyłącznie Radia Maryja, które są przedmiotem odrębnego postępowania). 235 listów podpisanych było zbiorowo - od kilkudziesięciu do kilku tysięcy podpisów z adresami, w tym 1 list domagający się przestrzegania w mediach wartości chrześcijańskich, podpisany (z notarialnym potwierdzeniem) przez 180.000 osób.

Programów radiowych dotyczyło 599 listów, telewizyjnych 680.

Wśród problemów, będących przedmiotem korespondencji do Rady, wymienić można (w kolejności wedle liczby nadesłanych skarg, protestów i próśb o zmianę stanu rzeczy):

1. nieposzanowanie uczuć religijnych (nie tylko katolickich), wyszydzanie wartości chrześcijańskich i tradycji narodowych;
2. brak obiektywizmu w informowaniu, stronniczość polityczna, nierzetelność, łamanie zasad etyki dziennikarskiej, niemożność uzyskania sprostowań, lekceważenie odbiorcy, niedbanie o język ojczysty;
3. nadmiar drastyczności, scen brutalnych i pornograficznych, zwłaszcza w programach dla młodzieży i nawet dla dzieci;
4. niski poziom programów rozrywkowych (treść i forma, "płaska" komercyjność, niedobra polszczyzna);
5. zbyt wiele reklam w telewizji publicznej, ich niski poziom, niewiarygodność (ludzie czują się oszukiwani, ponieważ produkty nie są tak dobre, "jak to było w reklamie");
6. nierzetelna edukacja historyczna w niektórych programach telewizyjnych;
7. zły układ ramówki ("dobre programy" tylko w nocy);

8. sprawy abonamentowe - prośby o umorzenie zaległych opłat, o zwrot bezprawnie pobranych świadczeń, o zmianę terminu płatności (niektóre emerytury wypłacane są po terminie przyjmowania opłat abonamentowych);
9. problemy przestrojenia odbiorników na system PAL (prośby o pokrycie kosztów przestrojenia, o odliczenie kosztów przestrojenia od abonamentu, protesty przeciwko przestrajaniu itd.);
10. sprawy związane z procesem koncesyjnym (poparcie względnie sprzeciw wobec poszczególnych wnioskodawców);
11. interwencje w sprawach konkretnych audycji w radiu i telewizji;
12. sprawy nie podlegające kompetencjom Rady (np. mieszkaniowe, bytowe, polityczne, prawne, zdrowotne, bardzo wiele listów od emerytów i rencistów dotyczy skarg na niski wymiar świadczeń i wyraża lęk przed przyszłością).

Zespół Interwencji **odpowiedział na KAŻDY list**, podając wyjaśnienia, które m.in. uzyskiwał od ekspertów Krajowej Rady lub z zewnątrz, prosząc autorów listów o dalsze informacje, lub wskazując im tryb dalszego załatwienia sprawy.

Listy kierowano do właściwych instytucji z prośbą o wyjaśnienia, o nadesłanie taśmy z nagraniem konkretnej audycji itd.

Po obejrzeniu nadesłanej taśmy przez członków Rady lub (w wypadku poważniejszych kontrowersji) przez całą Radę i **stwierdzeniu wykroczenia przeciw zapisom ustawy oraz po uwzględnieniu wyjaśnień nadawcy**, kierowano do kierownictwa radia i telewizji odpowiednie wskazania i uwagi. Należy dodać, iż duża liczba kierowanych do kierownictwa p.j.o. "Polskie Radio i Telewizja" prośb o wyjaśnienia i o stanowisko nadawcy, pozostała bez odpowiedzi, względnie odpowiedzi dotyczyły nie tej sprawy, o którą zwracała się Rada.

Rada w ciągu roku działania Zespołu interwencji oraz obserwacji programów radia i telewizji tylko **trzy razy** - w odpowiedzi na protesty telewidzów - skorzystała z uprawnień przewidzianych w art. 10 ust. 3 i 4 ustawy o radiofonii i telewizji. W tych trzech przypadkach, po przeprowadzeniu określonego regulaminem postępowania wyjaśniającego, Krajowa Rada uznała wykroczenia przeciw ustawie za szczególnie rażące i niebezpieczne i wydała specjalne uchwały (zał. A). Są to:

- uchwała nr 12 z dnia 25 maja 1993 r. dotycząca obrazy uczuć religijnych w programie "Big Zbig Show" nadanym w I programie TVP w Wielkanoc, w dniu 12 kwietnia 1993 r.

Do dziś Krajowa Rada nie otrzymała stanowiska nadawcy w tej sprawie, zaś reakcja nadawcy ograniczyła się do zmuszenia twórców audycji do przeproszenia telewidzów, bez uznania zresztą, że tego typu parodie, urażające uczucia religijne, w ogóle w telewizji publicznej nie powinny mieć miejsca, zwłaszcza w tak dobranym terminie. Należy zwrócić uwagę, że sprawa dotyczyła zapisu ustawowego na temat obowiązku poszanowania uczuć religijnych, nie zaś respektowania wartości chrześcijańskich. Należy również podkreślić, że nie twórcy programów odpowiadają za ich treść i termin nadawania, ale nadawca (art. 10 ustawy o radiofonii i telewizji).

- uchwała nr 14 z dnia 25 maja 1993 r. w sprawie nierzetelności relacji w programach informacyjnych TVP z obchodów święta 1 Maja 1993 r. (interwencja

Przewodniczącego SLD Aleksandra Kwaśniewskiego dotyczyła zrelacjonowania przez Telewizyjną Agencję Informacyjną jedynie pewnych fragmentów obchodów, tak dobranych, iż dawały wypaczony ich obraz). Rada stwierdziła naruszenie art. 21 ust. 2 pkt 2 ustawy o radiofonii i telewizji, nakazującego rzetelne ukazywanie całej różnorodności wydarzeń i zjawisk w kraju oraz stwierdziła niewystarczający charakter wyjaśnień uzyskanych od dyrektora TAI .

- uchwała nr 25 z dn. 07 lipca 1993 r. stwierdzająca, iż w audycji "Linia specjalna", nadanej w II programie TVP w dn. 20 czerwca 1993 r. nastąpiło naruszenie ustawowego wymogu obiektywizmu, zwłaszcza w czasie kampanii wyborczej oraz naruszenie etyki dziennikarskiej i dobrych obyczajów.

Na tę uchwałę Krajowej Rady kierownictwo p.j.o. zareagowało wszczęciem przeciw Radzie procesu sądowego za "przekroczenie kompetencji". Również i w tej sprawie Rada nie otrzymała oficjalnego stanowiska nadawcy. Milczenie i zakwestionowanie stanowiska Rady można przyjąć za uznanie, iż metody stosowane przez dziennikarza w w/w audycji były zdaniem dyrekcji p.j.o. całkowicie zgodne z etyką dziennikarską i etyką nadawcy.

5.2. W wielu wypadkach interwencji ze strony odbiorców programów Krajowa Rada spełniała rolę **arbitra**, wyjaśniając sprawę, bądź doprowadzając do usatysfakcjonowania skarżących przez kierownictwo radia i telewizji.

Odrębnym zadaniem jest stałe monitorowanie działalności reklamowej PR i TVP z punktu widzenia jej zgodności z przepisami. Stwierdzenie naruszenia przepisów jest również podstawą do podjęcia interwencji.

Należy dodać, że podstawowa liczba interwencji **dotyczy radia i telewizji publicznych**, centralnych i lokalnych, niemniej wiele interwencji dotyczy **niezgodnych z prawem zachowań nadawców prywatnych**. Rada podjęła ich kilkanaście w stosunku do nadawcy publicznego i nadawców prywatnych.

Wreszcie bardzo silnie należy podkreślić, że **Rada reaguje na, stwierdzone i dowiedzione w toku postępowania interwencyjnego, wykroczenia przeciw prawu WYŁĄCZNIE po emisji kwestionowanego programu**, wobec tego pojawiający się czasem zarzut "cenzury" jest całkowicie bezpodstawny i niesprawiedliwy.

Wnioski wypływające z listów radiosłuchaczy i telewidzów były przedmiotem kilku spotkań z dziennikarzami radia i telewizji. Raport na ten temat ma być przedmiotem specjalnej konferencji z dziennikarzami przewidzianej na wiosnę 1994 r.

Rada stwierdza, iż nie skorzystała dotąd z ustawowych możliwości dyscyplinowania nadawcy poprzez zapisane w ustawie kary, w uzasadnionych przypadkach określając **jedynie na czym polegały wykroczenia nadawcy i żądając ich zaniechania**. Rada przedstawiała też nadawcy różne problemy, będące przedmiotem interwencji telewidzów i radiosłuchaczy i wybrane wedle kryteriów merytorycznych. Wobec dotychczasowej praktyki wypada stwierdzić, że nadawca (zwłaszcza telewizyjny) zbyt rzadko chciał korzystać z uzasadnionych wniosków, wpływających z krytycznych uwag widzów a podtrzymywanych przez Radę.

Dlatego należy stworzyć **bardziej skuteczne mechanizmy reagowania na uzasadnioną krytykę i wyciągania wniosków z doświadczeń oraz z oczekiwań odbiorców.**

---

6. UDZIAŁ W PRACACH USTAWODAWCZYCH PARLAMENTU

6.1. W okresie działalności Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, jako organ stojący na mocy Konstytucji RP *"na straży wolności słowa, realizacji prawa obywateli do informacji oraz interesu społecznego w radiofonii i telewizji"* (art. 36b, ust.1 Ustawy Konstytucyjnej, Dz. Ust. z 1993r., Nr7, poz.33) przedstawiła swoje opinie i uczestniczyła w pracach nad trzema projektami ustaw: o prawie autorskim i prawach pokrewnych, o ochronie tajemnicy państwowej i służbowej, prawo prasowe.

Prawo autorskie

Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych w istotny sposób dotyczy działalności radiofonii i telewizji, stąd też przedstawiciele Rady uczestniczyli w pracach sejmowej i senackiej Komisji Kultury i Środków Przekazu oraz Komisji Ustawodawczej już od pierwszego ich posiedzenia. Swoje stanowisko w sprawie rządowego projektu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych Krajowa Rada przekazała sejmowej Komisji Kultury i Środków Przekazu w piśmie z dnia 14 grudnia 1993 roku.

W przedstawionym stanowisku Krajowa Rada zwracała uwagę, iż **projekt w niedostatecznym stopniu uwzględnia złożoną tematykę mediów elektronicznych** w dziedzinie praw autorskich i praw pokrewnych. Rada zwracała uwagę, iż autorzy projektu nie korzystają z możliwości stopniowego dochodzenia do standardów europejskich, jakie tworzy Konwencja Rzymska. *"Wprowadzenie w niektórych przypadkach wyższego nawet, niż w bogatych krajach europejskich poziomu ochrony praw autorskich i pokrewnych spowoduje w konsekwencji znaczny odpływ dewiz za granicę, gwałtownie podnosząc poziom obciążeń finansowych"* - pisała Rada.

Nie sprzeciwiając się proponowanym standardom jako docelowym, Rada proponowała zastosowanie tam, gdzie to możliwe przedłużonego okresu *vacatio legis* lub innych form przejściowych oraz przede wszystkim sprzeciwiła się przyjmowaniu zasady retroaktywności nowych przepisów. Retroaktywność ochrony ustaleń artystycznego wykonania obejmująca (niezależnie od obowiązku wobec

utworów chronionych przez prawo autorskie) wszystkie świadczenia artystyczne i producenckie z okresu ostatnich 20 lat, spowoduje gwałtowny wzrost obciążeń finansowych, przede wszystkim organizacji radiowych i telewizyjnych. Rada stojąc na straży interesu społecznego w radiofonii i telewizji zwraca uwagę, iż może to pociągnąć w konsekwencji **wzrost obciążeń obywateli**, dla których radiofonia i telewizja stanowią **najbardziej powszechny sposób dostępu do dóbr kultury i do informacji**.

Ponadto Rada zaproponowała liczne, drobniejsze poprawki w projekcie dotyczące ochrony praw autorskich i pokrewnych w mediach elektronicznych oraz prowadzące do zgodności z już istniejącym ustawodawstwem w tej dziedzinie, przede wszystkim z obowiązującą ustawą o radiofonii i telewizji.

Nie wszystkie propozycje zgłoszone przez Krajową Radę zostały przez ustawodawcę uwzględnione. Rada sądzi, że pilny tryb prac nad ustawą utrudnił skuteczne przedstawienie dostatecznej argumentacji na rzecz proponowanych poprawek. Podzielając jednak w pełni przekonanie o potrzebie tak szybkiej pracy nad ustawą, Rada wyraża opinię, iż pozytywne wyniki z wejścia w życie nowego prawa autorskiego przeważają nad ewentualnymi negatywnymi skutkami odsunięcia przyjęcia projektu na termin późniejszy. Stąd też Rada mimo przedstawionych uwag krytycznych prezentowała stanowisko, iż projekt powinien być przyjęty w drugim czytaniu.

Ochrona tajemnicy państwowej i służbowej

6.2. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji dzieląc pogląd o potrzebie nowej regulacji ustawowej w dziedzinie ochrony tajemnicy państwowej i służbowej, uważa, iż przedmiot tej regulacji widzieć należy jako element szerszego zagadnienia: **wolności informacji i wolności do informowania**. Obie te wolności wywodzące się z **konstytucyjnej gwarancji wolności słowa** podlegają ograniczeniom, między innymi ze względu na potrzebę ochrony niektórych informacji przez państwo, jednak te **ograniczenia nie mogą być nadmierne, tak aby nie godzić w normę konstytucyjną oraz akty prawa międzynarodowego, przyjęte i ratyfikowane przez Polskę**. Mając zasadnicze wątpliwości do przedłożonego Sejmowi przez Rząd projektu, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, jako organ stojący na mocy Konstytucji RP m.in. na straży wolności słowa oraz prawa obywateli do informacji, uznała za obowiązek przedstawienie w Sejmie swojego stanowiska wobec projektu - w piśmie z dnia 15 grudnia 1993 roku skierowała je do Sejmowej Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych.

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji zakwestionowała trzy artykuły z projektu ustawy o ochronie tajemnicy państwowej i służbowej. Po pierwsze Rada kwestionowała definicję tajemnicy państwowej (art.1 projektu), jako zbyt szeroką, proponując przyjąć za kryterium utajnienia informacji nie jej istotność, a potencjalną szkodę dla interesów państwa, jaką może spowodować jej ujawnienie. Po drugie Rada kwestionowała nałożenie odpowiedzialności za zachowanie tajemnicy państwowej na każdego, kto wszedł w posiadanie wiadomości stanowiącej tajemnicę (art. 4), jako przepis zbyt szeroki oraz niezgodny z kodeksem karnym, który mówi o

odpowiedzialności karnej za ujawnienie tajemnicy, nie zaś o obowiązku jej zachowania. Po trzecie Rada kwestionowała możliwość niekontrolowanej działalności organów administracji państwowej przy podejmowaniu decyzji o utajnianiu wiadomości (art. 7). Rada postulowała ograniczenie niektórych kategorii informacji, które miałyby stanowić tajemnicę oraz nałożenie na organy administracji **obowiązku publikowania** list rodzajów wiadomości, które stanowią tajemnicę państwową.

Kwestionując wyżej wymienione artykuły Rada zwracała uwagę, iż **w demokratycznym państwie prawa regułą jest prawo dostępu obywateli do informacji**. Zasada ta może ulec ograniczeniu tylko w sytuacji wyjątkowej, uzasadnionej specjalnymi okolicznościami. Tymczasem projektowane przepisy ustawy o ochronie tajemnicy państwowej i służbowej mogą stanowić podstawę do nadmiernie restrykcyjnej polityki państwa w stosunku do obywateli, co nie powinno być zamierzeniem ustawodawcy. Przepisy te najbardziej dotknęłyby grupy obywateli, których zawodowym obowiązkiem jest przekazywanie informacji - dziennikarzy. Ich zachowanie w proponowanej wersji, przy równoczesnej wysokiej penalizacji, przewidzianej w kodeksie karnym prowadziłyby bowiem do ogólnej **obawy przed karą, podejrzliwości i fałszywej czujności wobec wszystkich publikacji dotyczących spraw bezpieczeństwa i obronności państwa i w rezultacie niekorzystnych zjawisk autocenzury oraz stłumienia publicznej debaty na te tematy**. Oddając dodatkowo całkowitą swobodę podejmowania decyzji o tym, co stanowi tajemnicę urzędnikom, projektodawca proponuje w rzeczywistości wyjęcie spod publicznej kontroli większości spraw dotyczących tak ważnych decyzji działalności państwa jak obronność i bezpieczeństwo, przy braku innych metod niezależnego nadzoru nad ich prawidłowością. Rada podkreśla w swoim stanowisku niezgodność proponowanych przepisów z Konstytucją RP i ratyfikowanymi przez Polskę aktami międzynarodowymi, m.in. Powszechną Deklaracją Praw Człowieka, Konwencją Europejską, Międzynarodowym Paktem Praw Obywatelskich i Politycznych.

Rada w dalszym ciągu uczestniczy w pracach nad projektem ustawy o tajemnicy państwowej i służbowej. Ostatnio zaproponowane przez MSW poprawki do projektu Rada uznaje za idące we właściwym kierunku, jednak nie likwiduje wszystkich wcześniej zgłaszanych zastrzeżeń. Rada nie jest informowana o kolejnych posiedzeniach podkomisji sejmowej powołanej dla rozpatrzenia projektu, przedstawi jednak swoje stanowisko wobec ostatecznej wersji projektu ustawy; po zakończeniu pracy podkomisji weźmie udział w posiedzeniach Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych.

Prawo prasowe

6.3. W dniu 17 lutego 1994 roku odbyło się pierwsze informacyjne posiedzenie Sejmowej Komisji Kultury i Środków Przekazu na temat potrzeby przygotowania nowego prawa prasowego. Podczas tego posiedzenia Krajową Radę reprezentował wiceprzewodniczący Rady Maciej Iłowiecki. W swoim wystąpieniu zwrócił uwagę

na najważniejsze zdaniem Rady problemy, jakie powinna rozstrzygać nowa ustawa o prawie prasowym. Są to:

- zagadnienie **dostępu do informacji**, wiążące się ściśle z jawnością życia publicznego. Krajowa Rada jako organ stojący m.in. na straży prawa obywateli do informacji, konsekwentnie prezentuje stanowisko, że prawo to może być ograniczone wyłącznie przepisami ustawy w odniesieniu do informacji o wyjątkowym i możliwym ściśle określonym charakterze,
- **prawo do krytyki** wyrażające się w swobodzie opinii dziennikarskiej i wszelkiej innej, co jest bezpośrednią konsekwencją konstytucyjnej wolności słowa . Prawo to może być ograniczone wyłącznie wtedy, gdy krytyka może naruszać gwarantowane w konstytucji i chronione ustawami dobra innych osób i instytucji lub obrażać czyjeś uczucia lub obyczaje,
- **odpowiedzialność za słowo**, które musi uzupełniać konstytucyjną gwarancję wolności słowa, dyktować potrzebę regulacji takich spraw, jak prawo do sprostowania, obowiązek sprawdzenia informacji, oddzielenie informacji od własnej opinii dziennikarza,
- **określenie prawne i ochrona zawodu dziennikarza,**
- **określenie statutu i uprawnień Rady Prasowej,**
- **określenie istoty i zasad funkcjonowania reklamy w mediach,**
- **przepisy prawne zapobiegające zjawiskom monopolistycznym w dziedzinie mediów.**

Krajowa Rada zadeklarowała wolę uczestnictwa w dalszych pracach nad ustawą prawo prasowe, o ile zostaną podjęte.

---

7. DZIAŁALNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA KRAJOWEJ RADY RADIOFONII I TELEWIZJI

7.1. Rola Krajowej Rady w kształtowaniu polityki państwa w dziedzinie mediów elektronicznych (art.6) ma swój oczywisty wymiar międzynarodowy. Jest on już widoczny w samym procesie koncesyjnym, bowiem Polska stanowi dziś najbardziej atrakcyjny rynek mediów wśród krajów postkomunistycznych, na który wejścia szukają niemal wszystkie wielkie międzynarodowe korporacje. Rada odbyła rozmowy z przedstawicielami wszystkich liczących się europejskich i amerykańskich korporacji telewizyjnych i producentów.

7.2. Na tym tle rozpatrywać należy właściwą działalność międzynarodową Krajowej Rady wraz z tworzącą się siatką kontaktów zagranicznych. Wyjazdy zagraniczne członków Rady i pracowników jej Biura zgrupować można w trzech kategoriach.

Pierwszą stanowi próba rozwiązania zastanych problemów międzynarodowych blokujących częstotliwości potrzebne do wypełnienia zadań wynikających z ustawy o radiofonii i telewizji. Chodziło tu o kanał dużej mocy w Warszawie, potrzebny dla Warszawskiego Ośrodka Telewizyjnego, na którym na zasadzie nieformalnego porozumienia z 1987r. transmitowany był program rosyjski "Ostankino", oraz o jedyny dostępny kanał dużej mocy w Krakowie, niezbędny dla stworzenia programu regionalnego, wykorzystywany przez telewizję RAI na podstawie porozumienia międzyrządowego polsko-włoskiego z maja 1989r. .

We wrześniu 1993r. do Moskwy udali się przewodniczący Marek Markiewicz, sekretarz Rady Andrzej Zarębski i członek Rady Bolesław Sulik. W rozmowach z Zarządem Telewizji "Ostankino" i Ministerstwem Informacji Federacji Rosyjskiej strona polska przedstawiła propozycję przeniesienia programu moskiewskiego na kanał mniejszej mocy, po poczynieniu niezbędnych adaptacji technicznych. Argumenty członków Rady spotkały się ze zrozumieniem, propozycja została przyjęta i strony podpisały stosowne memorandum. W dwa tygodnie później Marek Markiewicz i Bolesław Sulik udali się z misją do Rzymu. Chodziło o przeniesienie emisji RAI z kanału dużej mocy na moc mniejszą, ale podstawą do emisji programu włoskiego był dokument rządowy. W rozmowach w rzymskim MSZ z

przedstawicielami Rządu i telewizji RAI, prowadzonych z upoważnienia Prezesa Rady Ministrów, sformułowano stanowisko kompromisowe, wyrażające gotowość strony włoskiej przejścia na kanał alternatywny, jeżeli RAI otrzyma dokumentowane zapewnienia, że będzie mogła dotrzeć do porównywalnej potencjalnej ilości widzów. Po poczynieniu koniecznych pomiarów technicznych zapewnienia takie przekazano do Rzymu i Krajowa Rada, działając w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Zagranicznych przekazała zwolniony kanał dużej mocy ośrodkowi telewizji w Krakowie dla potrzeb programu regionalnego, zaś kanał małej mocy dla retransmisji programu RAI UNO.

7.3. Drugą kategorią kontaktów zagranicznych Krajowej Rady stanowiły wyjazdy studyjne. Chodziło w nich o obserwowanie porządku w mediach elektronicznych w Zachodniej Europie, struktury tych mediów, roli organów kontrolujących, systemu rozsiewania, rozwoju nowych technologii itd. Wyjazdy odbywały się na zaproszenia rządów lub organów będących odpowiednikiem Krajowej Rady. Były to wyjazdy do Holandii (sierpień 1993r), Francji (wrzesień 1993r), Irlandii (październik 1993r). Podobny charakter miał listopadowy pobyt w Brukseli posła Marka Siwca na zjeździe EBU - Europejskiej Unii Nadawców. Jest to organizacja zrzeszająca nadawców, ale niektóre jej uzgodnienia mają charakter normatywny, więc nie mogą być obojętne dla takich ciał jak Krajowa Rada.

7.4. Trzecią kategorią jest uzgodniony z Ministerstwem Spraw Zagranicznych udział Krajowej Rady w pracach Rady Europy w Strasburgu. Chodzi o reprezentowanie Polski w Komitecie sterującym do spraw mediów i podległych mu grupach roboczych opracowujących wspólne europejskie stanowiska, opinie i normy. Stałym przedstawicielem Polski w Komitecie sterującym jest Bolesław Sulik, wspomagany przez posła Marka Siwca. W grupach roboczych Rady Europy pracują eksperci Krajowej Rady: dr Karol Jakubowicz w Komitecie monitorującym wykonywanie podpisanej przez Polskę konwencji o telewizji, dr Bolesław Nawrocki w grupie jurydycznej, zajmującej się między innymi zagadnieniami prawa autorskiego.

Komitet sterujący do spraw mediów przy Radzie Europy jest w trakcie trudnej transformacji. Do podstawowej dwunastki krajów Unii Europejskiej dołączyła w minionych dwóch latach grupa państw postkomunistycznych, tworzących swój ład demokratyczny, lub do niego aspirujących. Pełnoprawnymi członkami Rady Europy są już Węgry, Polska, Czechy, Słowacja, Bułgaria, Rumunia, niektóre państwa bałtyckie. Status stałych obserwatorów mają, między innymi, Rosja, Ukraina, Białoruś, Mołdawia, Chorwacja, Albania. Oznacza to radykalną zmianę struktury Komitetu Sterującego i podległych mu grup roboczych. Jednocześnie proces koniecznych zmian komplikowany jest trudnościami w dialogu pomiędzy delegatami starych, zachodnich demokracji, a tymi ze środkowej i wschodniej Europy. Problemy są wciąż postrzegane przede wszystkim z perspektywy Zachodu. Są to więc pytania zrodzone z procesu "deregulacji" mediów elektronicznych i rozpoczynającej się nowej rewolucji technologicznej. Problemy państw postkomunistycznych to brak struktury prawnej, chaos w eterze, inwazja nadawców zachodnich. Dochodzi do tego inny sposób artykułowania własnych stanowisk i problemów. Wielu delegatów ze Wschodu przyjeżdża z poczuciem misji politycznej, ze świadomością obowiązku

kreowania jak najlepszego obrazu swojego kraju. Spotyka się to albo z pewnym zażenowaniem, albo z postawą pobłażliwą, paternalistyczną. Niewystarczająca jest też świadomość, jak różna jest w gruncie rzeczy sytuacja w poszczególnych krajach środkowej i wschodniej Europy.

W tym kontekście delegaci Polski mogą odegrać rolę szczególną. Polska ustawa o radiofonii i telewizji jawi się, nawet na tle ustawodawstwa zachodnioeuropejskiego, jako akt prawny nowoczesny i śmiały, w **swoim duchu autentycznie demokratyczny**. Proces wcielania jej w życie jest **zaawansowany**. Mamy już za sobą przeobrażenie systemu radiofonii i telewizji państwowej w publiczną, jesteśmy w trakcie budowania struktur prywatnych mediów elektronicznych. Udział naszych delegatów i ekspertów w pracach Rady Europy ceniony jest zarówno przez starych jak i nowych jej członków. Jesteśmy zrozumiani i interesujący dla obu stron. Jesteśmy w stanie grać dwukierunkową rolę tłumacza i pośrednika.

7.5. Stąd w łonie Krajowej Rady zrodził się pomysł zorganizowania w Warszawie konferencji, która by pozwoliła spojrzeć na problematykę którą zajmuje się "Komitet Sterujący" w Strasburgu z perspektywy odwrotnej. Planowany jest zjazd w dniach 3-5 czerwca 1994r, pod hasłem "Media w Środkowej i Wschodniej Europie: demokratyzacja a integracja europejska". W kosztach organizacji konferencji partycypować będzie Fundacja Batorego i - w skromnym wymiarze - Rada Europy oraz UNESCO. O objęciu patronatu nad konferencją Rada będzie prosić Sekretarza Generalnego Rady Europy.

---

8. BUDŻET KRAJOWEJ RADY RADIOFONII I TELEWIZJI W 1993 ROKU

Aparatem wykonawczym Rady jest Biuro KRR i T (art.11 ustawy), które powołane zostało Uchwałą nr 6 KRR i T z dnia 7 maja 1993 roku (zał. A). Pierwszych pracowników Biura KRR i T Rada zatrudniła dnia 1 czerwca 1993 r. Rozbudowa struktur Biura jest pochodną podejmowania przez Radę kolejnych zadań ustawowych.

Zatrudnienie

8.1. Zatrudniając pracowników Rada przyjęła zasadę łączenia różnych funkcji w jednym etacie, co nawet przy podwyższeniu wynagrodzeń spowodowało oszczędności etatowe a w konsekwencji finansowe. W efekcie nie zrealizowano planowanego zatrudnienia (100 etatów), jednakże praktyka dobierania pracowników do zadań w trakcie procesu koncesyjnego i posiłkowania się umowami zlecenia niesłuchanie utrudniała dokładne określenie liczby etatów, gdyż decyzje podejmowane były w toku pojawiania się nowych zadań.

W konsekwencji, w 1993 roku po zabezpieczeniu jedynie najpilniejszych potrzeb związanych z realizowaniem ustawowych zadań Rady, stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia wynosi **85 etatów** (w tym: 9 członków Rady), przy średniorocznym zatrudnieniu (w okresie 1.04 - 31.12.1993 r.) **52 osoby**.

W okresie tym średniomiesięczne przeciętne wynagrodzenie **brutto** członka Rady wyniosło 14.880 tys. zł, natomiast pracownika Biura Rady **brutto** 8.127 tys.zł.

Wydatki budżetowe

8.2. Rada nie miała w 1993 roku wyodrębnionych środków w ustawie budżetowej na 1993 rok.

Rada otrzymała kredyty budżetowe od Ministra Finansów na podstawie wcześniej przekazanych środków budżetowych przez:

- Szefa Kancelarii Sejmu RP,
- Pełnomocnika do spraw likwidacji Urzędu Komitetu do spraw Radia i Telewizji "Polskie Radio i Telewizja",
- Szefa Kancelarii Senatu.

Na finansowanie działalności Rady Minister Finansów przyznał kredyty budżetowe w łącznej wysokości: **17.091.150 tys.zł**

Indywidualne decyzje opiewały na następujące kwoty:

1. 7 czerwca **6.100.000 tys.zł**

z tego na :

- a) wydatki bieżące 4.600.000 tys.zł
- b) wydatki inwestycyjne 1.500.000 tys.zł

2. 19 sierpnia **505.150 tys.zł**

z tego na:

- a) wydatki bieżące 501.150 tys.zł

3. 27 sierpnia **8.356.000 tys.zł**

z tego na:

- a) wydatki bieżące 6.356.000 tys.zł
- b) wydatki inwestycyjne 2.000.000 tys.zł

4. 22 grudnia **2.130.000 tys.zł**

z tego na:

- a) wydatki bieżące 1.230.000 tys.zł
- b) wydatki inwestycyjne 900.000 tys.zł

8.3. Niezależnie od w/w kwot Rada otrzymała od Ministra Finansów środki budżetowe dla państwowej jednostki organizacyjnej "Polskie Radio i Telewizja" w łącznej kwocie: **31.841.345 tys. zł**

z tego na finansowanie:

- kosztów realizacji programów radiowych dla zagranicy 29.104.345 tys. zł
(19 sierpnia 1993 r.)
- kosztów obsługi kampanii wyborczej do Sejmu RP 2.737.000 tys. zł
(refundacja kosztów decyzją z dnia 30 grudnia 1993 roku)

Przejęcie przez Radę zobowiązań zlikwidowanego Urzędu Radiokomitetu, ułatwiło Ministrowi Finansów szybkie zakończenie likwidacji, choć obciążyło Radę dodatkowymi **obowiązkami**.

W trakcie 1993 roku Rada otrzymała od Ministra Finansów łącznie **48.923.495 tys. zł** (17.091.150 tys. zł + 31.841.345 tys. zł)

W wyniku wyżej wymienionych decyzji Ministra Finansów na rachunek Krajowej Rady wpływały następujące kredyty budżetowe:

1) 9 czerwca	6.100.000 tys. zł
2) 2 września	6.000.000 tys. zł
3) 27 września	7.000.000 tys. zł
4) 7 października	4.200.000 tys. zł
5) 15 października	700.000 tys. zł
6) 27 października	5.100.000 tys. zł
7) 10 listopada	700.000 tys. zł
8) 16 listopada	4.100.000 tys. zł
9) 26 listopada	2.800.000 tys. zł
10) 6 grudnia	1.000.000 tys. zł
11) 15 grudnia	2.800.000 tys. zł
12) 22 grudnia	3.565.000 tys. zł
13) 27 grudnia	2.130.000 tys. zł
14) 31 grudnia	2.737.000 tys. zł

Z w/w kwot do Ministerstwa Finansów zwrócono niewykorzystane środki w wysokości **50.810 tys.zł.**

Z budżetu przyznanego na finansowanie działalności Rady i Biura w wysokości 17.091.150 tys.zł zrealizowano wydatki na kwotę 17.040.190 tys.zł.

Realizację wydatków budżetowych w rozbiciu na poszczególne paragrafy przedstawia poniższe zestawienie:

Zestawienie wydatków budżetowych Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji w 1993 roku.

część 47

w tys.zł

Nazwa paragrafu	Budżet po zmianach	Wykonanie	% kol.3:2
1.	2.	3.	4.
I. Dział 99.rozdz.9911			
§11"Wynagrodzenie osobowe"			
-razem	4.887.562	4.882.418	99,9
z tego:			
a/pracowników KRRiT	4.557.562	4.553.945	99,9
b/odszkodowania dla pracowników PRiTV	330.000	328.473	99,5
§22"Świadczenia społeczne"	5.000	5.000	100,0
§28 "Podróże służb. krajowe"	68.000	67.402	99,1
§29 "Podróże służb.zagraniczne"	260.000	258.310	99,4
§31 "Materiały i wyposażenie"	2.613.000	2.610.390	99,9
§35 "Energia"	60.000	56.725	94,5
§36"Usługi materialne"	1.460.000	1.451.461	99,4
§37 "Usługi niematerialne"	1.666.182	1.658.245	99,5
§39 "Odsetki i kary"	-	246	-
§40"Różne opłaty i składki"	200.000	196.191	98,1
§41"ZUS"	2.092.000	2.079.340	99,4
§42"Składki na Fundusz Pracy"	140.000	138.623	99,0
§43"Odpisy na ZFS"	31.604	31.604	100,0
§44"odpisy na ZFM"	15.802	15.802	100,0
§72"Zakupy inwestycyjne"	3.512.000	3.508.433	99,9
§84"Fundusz dyspozycyjny"	80.000	80.000	100,0
RAZEM	17.091.150	17.040.190	99,7

Z dotacji budżetowych otrzymanych w kwocie 31.841.345 tys. zł przekazano do państwowej jednostki organizacyjnej "Polskie Radio i Telewizja" środki w wysokości 31.841.000 tys. zł.

8.5. W 1993 roku wydatki inwestycyjne w kwocie 3.508.433 tys. zł, stanowiły **20,6%** łącznych wydatków poniesionych na działalność Rady (17.040.190 tys.)

Na kwotę ponad 3.508 mln zł składał się między innymi:

Zakup środków trwałych na kwotę	2.583,0 mln zł
z tego:	
1) komputery (22 szt.)	863,5 mln zł
2) samochody osobowe (4 szt.)	745,1 mln zł
3) telefony komórkowe (10 szt.)	341,2 mln zł
4) drukarki (17 szt.)	159,7 mln zł
5) maszyny do pisania (4 szt.)	136,6 mln zł
6) kopiarki (2 szt.)	122,7 mln zł
7) magnetowidy (5 szt.)	55,0 mln zł
8) monitory (6 szt.)	52,7 mln zł
9) antena satelitarna (1 szt.)	48,8 mln zł
10) frankownica (1 szt.)	30,5 mln zł
11) telefaksy (2 szt.)	27,2 mln zł

W dyspozycji Rady i Biura było w 1993r. 8 samochodów o łącznej wartości

1.542,1 mln zł

z tego :

- 2 nowo zakupione	637,1 mln zł
- 2 odkupione od Kancelarii Prezydenta	108,0 mln zł
- 4 otrzymane nieodpłatnie	353,5 mln zł

z tego:

- 2 z Kancelarii Sejmu	150,6 mln zł
- 2 z URM-u	202,9 mln zł

Rada otrzymała nieodpłatnie od URM w czerwcu 1993r. budynek przy ul. Sobieskiego 101 o wartości ok. **7.017 mln zł** składający się z 10 pomieszczeń. Do 30 grudnia Rada korzystała z pomieszczeń Kancelarii Prezydenta RP na podstawie

porozumienia z maja 1993r. Po jednostronnym wypowiedzeniu porozumienia Rada zmuszona była w trybie nagłym wynająć dodatkowe pomieszczenia przy ulicy Skwer Kardynała St. Wyszyńskiego 9.

Dochody budżetowe.

8.6. Dochody budżetowe Rady w 1993 roku wynosiły łącznie 30.001,5 mln zł

z tego od:

- Polskiej Telewizji Satelitarnej POLSAT,
Wrocław
za udzielenie koncesji 30.000,0 mln zł

- Telewizji Kablowej Kołobrzeg
za wpis do rejestru 1,5 mln zł

Przewidywane na rok 1994 wpływy budżetowe z działalności koncesyjnej wyniosą 250 mld zł.

8.7. Przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji zgodnie z ustawą o radiofonii i telewizji (art.63 pkt 4) przejął funkcję organu założycielskiego do przedsiębiorstw państwowych oraz uprawnienia nadzorcze w stosunku do jednostki badawczo - rozwojowej, po zniesionym Komitecie d/s Radia i Telewizji. W 1993 roku funkcjonowały dwa przedsiębiorstwa: "WIFON" Przedsiębiorstwo Nagrań Wideo - Fonicznych; Biuro Studiów i Projektów Radia i Telewizji, oraz jednostka naukowo - badawcza: Centrum Naukowo - Badawcze Techniki Radia i Telewizji " CENRIT ".

Przedmiotem działalności " WIFON" jest produkcja płyt, nagrań kasetowych i płyt kompaktowych. Od 26 marca 1992 roku w przedsiębiorstwie decyzją poprzedniego organu założycielskiego jest realizowany program naprawczy pod zarządem komisarycznym. Po dwóch latach działalności ze stratą za 1993 rok został wypracowany zysk netto w wysokości 259 mln zł.

W porównaniu do 1992 roku wartość produkcji wzrosła o 12%, przy niezmiennych kosztach własnych sprzedaży. Zmniejszeniu uległo zatrudnienie z 30 na 26 etatów. Sytuacja przedsiębiorstwa jest nadal trudna z powodu pirackiej konkurencji rynkowej i braku wolnych środków finansowych. Do uregulowania są wysokie zobowiązania wobec budżetu, ZUS i innych podmiotów gospodarczych. Obecnie po przedstawieniu sprawozdania za 1993 rok, trwają w Krajowej Radzie prace dotyczące oceny realizacji programu naprawczego. Po dokonaniu oceny, zostaną podjęte decyzje dotyczące rozwiązań w zakresie dalszego funkcjonowania Przedsiębiorstwa Nagrań Wideo - Fonicznych "WIFON".

Biuro Studiów i Projektów Radia i Telewizji zajmuje się wykonawstwem dokumentacji inwestycyjnych, modernizacyjnych i remontowych dla potrzeb radia, telewizji i łączności.

Wypracowany za 1993 rok zysk netto wyniósł 599 mln złotych i był wyższy o 28% w stosunku do poprzedniego roku. Wartość produkcji sprzedanej i jej koszty wzrosły proporcjonalnie o 25%. Wydajność pracy, przy jednoczesnym zmniejszeniu zatrudnienia, wzrosła o 41%. Biuro Studiów regularnie płaci podatki. Nie korzysta z bardzo drogich kredytów. Kondycję ekonomiczną na podstawie przeprowadzonej analizy można uznać za zadowalającą.

Działalność badawczo - rozwojową Centrum Naukowo - Badawczego Techniki Radia i Telewizji charakteryzują bardzo dobre wyniki w porównaniu z 1992 rokiem. Sprzedaż wzrosła o 52% przy niezmiennym poziomie kosztów, biorąc pod uwagę wskaźnik inflacji. Zysk netto był wyższy o 113%. Wzrost zysku osiągnięto przy większej sprzedaży, oszczędnym gospodarowaniu i dobrym lokowaniu środków pieniężnych.

Wiceprzewodniczący KRR i T

Maciej Iłowiecki

Warszawa, dnia 15 marca 1994 roku